

Europeiska miljöbyråns miljösignaler 2021

Europas natur

Grafisk design: Formato Verde
Layout: Formato Verde

© Juerg Isler, REDISCOVER Nature/EEA

Rättsligt meddelande

Innehållet i denna publikation återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller andra EU-institutioners officiella ståndpunkter. Varken Europeiska miljöbyrån eller någon person eller något företag som agerar på byråns vägnar ansvarar för hur informationen i denna rapport skulle kunna användas.

Meddelande om upphovsrätt

© Europeiska miljöbyrån, Köpenhamn 2021 Eftertryck tillåts med angivande av källa, om inte annat anges.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021

ISBN: 978-92-9480-435-8
ISSN: 2443-7654
doi: 10.2800/069573

Du kan nå oss

Via e-post: signals@eea.europa.eu

På vår webbplats: www.eea.europa.eu/signals

På Facebook: www.facebook.com/European.Environment.Agency

På Twitter: [@EUEnvironment](https://twitter.com/EUEnvironment)

På LinkedIn: www.linkedin.com/company/european-environment-agency

Beställ ditt exemplar gratis från EU Bookshop: www.bookshop.europa.eu

Innehåll

Ledare—Naturens värde	5
Vår natur behöver akut hjälp	11
Intervju—Fågelövervakarens livsviktiga roll	19
Vad är det som skadar Europas natur?	27
Intervju—Skydda naturen i ett föränderligt klimat: vårt fokus måste ligga på återhämtningsförmågan	35
Återställa den naturliga världen	41
Intervju—Den biologiska mångfaldens ekonomi: kan miljöräkenskaper bidra till att rädda naturen?	47
I korthet: EU:s lagstiftning om naturen	55
Referenser	58

Ledare

Hans Bruyninckx
Europeiska miljöbyråns
verkställande direktör

Naturens värde

Den förlust av biologisk mångfald och naturliga ekosystem som vi nu bevittnar är precis lika katastrofal som klimatförändringarna. Faktum är att de två är nära sammanflätade eftersom klimatförändringarna skyndar på förlusten av biologisk mångfald och att fungerande ekosystem är en viktig allierad i kampen mot klimatförändringar.

I Europa fortsätter den **biologiska mångfalden att minska** i en alarmerande hastighet, då många arter, naturtyper och ekosystem i Europa hotas av **intensivt jordbruk, städernas utbredning, miljöförstöring, ohållbart skogsbruk, invasiva, främmande arter** och **klimatförändringar**. Europeiska miljöbyråns senaste bedömningar visar att de mest skyddade arterna och naturtyperna för närvarande inte har en gynnsam bevarandestatus.

Dessa förluster är inte heller begränsade till Europa. Förlusten av biologisk mångfald och förstörelse av ekosystem är ett **globalt fenomen**. Så medan vi observerar denna förlust och arbetar för att bromsa, stoppa och så småningom vända den, står vi inför utmaningen att förstå och till och med kvantifiera naturens värde. Detta kommer inte bara att hjälpa oss fatta rätt personliga, affärsmässiga och politiska beslut, utan också att ge oss bättre kunskap om vår plats som människor i naturen. Vilket är **naturens värde**?

För oss människor är naturen ovärderlig. Det var trots allt naturen som gav upphov till de livets byggstenar och den omgivning, som var nödvändig för att Homo sapiens

skulle kunna utvecklas för mer än 300 000 år sedan. Snabbspola fram till i dag, och vi kan fortfarande inte leva utan naturen. I själva verket kan vi vara mer beroende än någonsin av **fungerande** och **motståndskraftiga ekosystem** för att garantera det långsiktiga välbefinnandet för ett (fortsatt) växande antal medborgare globalt.

Atmosfären, skogarna, floderna, världshaven, marken och jorden fortsätter att förse oss med den luft vi andas, maten vi äter, vattnet vi dricker och råmaterialet vi konsumerar, samt även med platser för rekreation och återhämtning. Detta beskrivs ofta som naturens bruksvärde.

I detta sammanhang har man tagit fram ett ekonomiskt värde för detta "naturkapital", så att de "ekosystemtjänster" som naturen tillhandahåller kan innefattas inom våra befintliga ekonomiska modeller. I **EU:s strategi för biologisk mångfald 2030** anges faktiskt att mer än hälften av den globala bruttonationalprodukten – cirka 40 biljoner euro – är beroende av naturen.

Situationen är dock komplex. Vissa ekosystemtjänster är mer påtagliga och relativt lätta att kvantifiera, såsom grödor,

fiske och timmer, till skillnad från vissa andra tjänster. Hur redogör man exakt för värdet av pollinering för jordbruket eller översvämningsskydd från våtmarker? Korrekt förståelse och beräkning för mindre synliga ekosystemtjänster är avgörande.

Men naturens värde sträcker sig utöver de direkta tjänster den ger oss. Naturen har också ett **kulturellt värde** eftersom den är basen till vår existens som människor och ger oss de förutsättningar som krävs för en god fysisk och mental hälsa, såväl som för ett känslomässigt och andligt välbefinnande.

Det slutar inte här. Genom att erkänna naturens bruksvärde och kulturella värde låter vi väldigt egocentriska och riskerar att enbart fokusera på fördelarna för oss som människor här och nu. Naturen har också ett **egenvärde**, där mänskligt engagemang är begränsat till rollen som vårdnadshavare, med ett etiskt ansvar gentemot själva naturen, vårt eget samhälle och i synnerhet för kommande generationer.

Detta tredelade betraktelsesätt är ett sätt att förstå värdet av naturen: bruksvärdet, det kulturella värdet och egenvärdet.

Ändå tenderar vi att ta naturen för given och se den som en "gratisresurs" från vilken vi kan ta, inte bara det vi behöver, utan också vad vi vill. På grund av detta är det viktigare än någonsin att förstå och erkänna naturens sanna värde. Även om det kan verka

kontraintuitivt att sätta ett ekonomiskt värde på naturen, är mätning och miljöräkenskaper ett sätt att förstå de direkta och indirekta fördelar vi får av naturen. Det kan också hjälpa oss att välja de bästa metoderna för att **ta itu med utarmningen**, att till exempel förstå att det är mycket billigare att i första hand **skydda naturen** i stället för att **återställa** den senare – om att återställa ens är möjligt.

När vi blir mer medvetna om att **naturresurserna är ändliga** och de **ökande kraven** vi ställer på den naturliga världen, måste vi hitta sätt att leva inom vår planets resurser. Tekniska framsteg och befolkningstillväxt, särskilt under de senaste 100 åren, gör att Homo sapiens har kommit att dominera näringskedjan och naturens resurser. De skador vi har orsakat längs vägen börjar dominera våra utsikter till **välbefinnande i framtiden**.

Att återställa naturen – och mer fundamentalt, att återställa och omvärdera vårt eget förhållande till den – är viktiga och brådskande utmaningar under de kommande decennierna.

Hans Bruyninckx

Europeiska miljöbyråns verkställande direktör

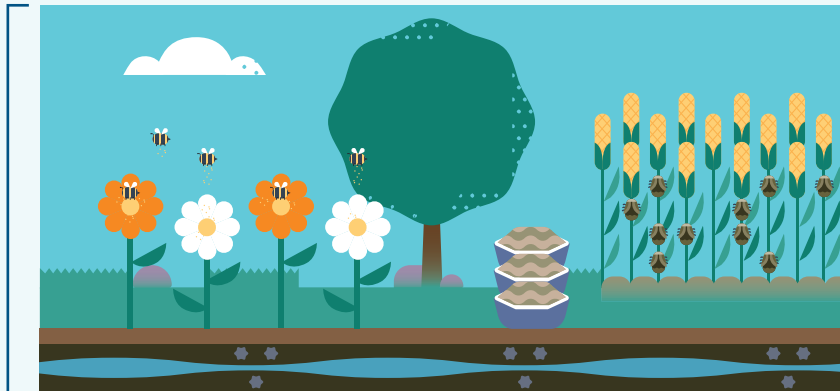
Vad är ekosystemtjänster?

Naturen utför många värdefulla tjänster åt oss. Vissa av dessa tjänster är relativt lätta att kvantifiera, såsom grödor, fiske och timmer; medan andra tjänster är mindre lätta att bedöma. Hur beräknar man på ett korrekt sätt pollineringsvärdet för jordbruket eller våtmarkernas skydd mot översvämningar?

Försörjande tjänster

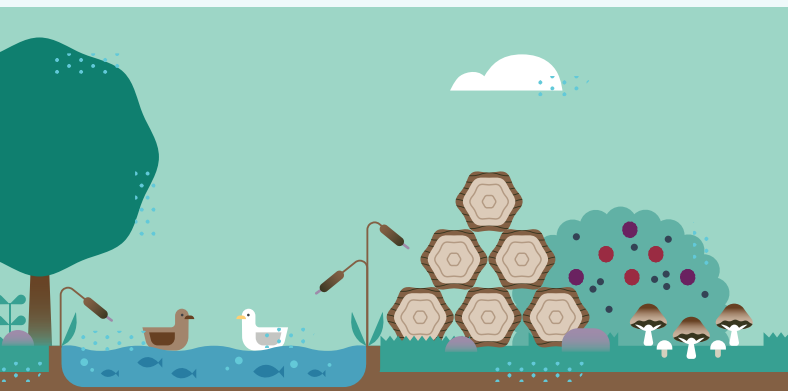
Reglerande tjänster

Kulturella tjänster

- ◆ Grödor, jordens bördighet
- ◆ Boskap
- ◆ Timmer
- ◆ Fibrer
- ◆ Vild mat (t.ex. svamp och bär)
- ◆ Fiske
- ◆ Genetiska resurser, läkemedel
- ◆ Färskvatten
- ◆ Ren luft

- ◆ Pollinering
- ◆ Temperaturreglering
- ◆ Koldioxidbindning och koldioxidlagring
- ◆ Förordning om skadegörare
- ◆ Förordning om erosion
- ◆ Förordning om översvämning
- ◆ Vattenrening
- ◆ Luftrening

- ◆ Fritid; rekreation (t.ex. simning, vandring och skidåkning)
- ◆ Estetiskt (t.ex. scenerier)
- ◆ Kulturell identitet

Vår natur behöver akut hjälp

Medvetenheten om vår natur har aldrig varit så hög som den är i dag. I kölvattnet av restriktionerna under covid-19-pandemin begav sig många av oss ut till våra närmaste grönområden för andrum och tröst – nödvändiga avbrott från vår inlåsta tillvaro. Det påminde oss än en gång om den viktiga och uppskattade roll som vår natur spelar för vårt mentala och fysiska välbefinnande.

Tyvärr har århundraden av exploatering inneburit enorma konsekvenser för Europas biologiska mångfald. Vår natur är i ett **dåligt skick**. Majoriteten av Europas många djurarter, till exempel Tatarfalken och Donaulaxen, och naturtyper från gräsmarker till dyner över hela Europa går en oviss framtid till mötes om inte **brådskande åtgärder** vidtas för att vända utvecklingen.

Detta är den ödesdigra slutsatsen i Europeiska miljöbyråns senaste rapport **State of nature in the EU**¹, som är den mest omfattande hälsokontroll av naturen som någonsin genomförts av EU.

Den goda nyheten är att medvetenheten om vikten av naturen och biologisk mångfald växer, och åtgärder för att rädda situationen har redan vidtagits. Europeiska miljöbyråns rapport om tillståndet för naturen visar på en **positiv utveckling** när det gäller bevarandeinsatser.

De områden som skyddas genom **EU:s Natura 2000-nätverk** har ökat både till antal och yta under de senaste sex åren, och EU uppfyller det globala målet med skydd av ungefär 18 procent av sin landyta och nästan 10 procent av den marina ytan.

De framsteg som gjorts räcker dock inte för att nå målen för EU:s strategi för biologisk mångfald 2020. De flesta skyddade naturtyper och arter har antingen **otillräcklig eller dålig bevarandestatus**, och tillståndet fortsätter att försämrans för många av dem. Av de tre huvudgrupperna som studerades låg naturtyper och fåglar särskilt långt efter, medan gruppen med andra arter än fåglar nästan nådde målet.

Pollinerande insekter på tillbakagång, havsmiljön hotad...

Insekter, och särskilt **bin**, är också på tillbakagång, enligt Europeiska miljöbyrån och annan forskning. Vad som är säkert är att cirka 9 procent av bina **hotas av utrotning** inom EU, enligt **europiska rödlistan**². För de flesta arterna av bin finns det dock inte tillräckligt med vetenskaplig information för att utvärdera deras risk för utrotning.

I Europeiska miljöbyråns rapport om tillståndet för naturen i EU fastställdes att de pollinerande insekternas viktigaste livsmiljöer – gräsmarker, buskmarker, mossar, myrar, kärr och skogar – ofta har dålig bevarandestatus. Den **huvudsakliga**

anledningen till denna situation är att vall och bete överges, jordbruksmarken expanderas och att gödselmedel används.

Situationen för Europas **kustnära vatten** – från Östersjön till Medelhavet – är precis lika alarmerande. Det krävs brådskande åtgärder för att få tillbaka Europas marina ekosystem i gott skick efter år av svår **överexploatering** och **misskötsel**, enligt den senaste [rapporten från Europeiska miljöbyrån som tittar på Europas marina miljö](#)³.

Påverkan från **mänsklig verksamhet på land** och användningen av våra hav har resulterat i förändringar i antalet och fördelningen av marina arter och livsmiljöer samt i förändringar av den övergripande fysiska och kemiska sammansättningen av haven. Utöver detta förvärrar problem som orsakas av **klimatförändringar** effekterna av de andra hoten och kommer att förändra de marina ekosystemen oåterkalleligt. Det finns dock **tecken på återhämtning** inom vissa områden på grund av pågående insatser för att minska vissa effekter, till exempel de som orsakas av föroreningar, övergödning och överfiske.

Åtgärder för att ta itu med utmaningar

Sammantaget finns det nu mer ambitiösa planer för att hantera utmaningarna, däribland [EU:s strategi för biologisk mångfald 2030](#)⁴, [livsmedelsstrategin från jord till bord](#)⁵ och [EU:s klimatanpassningsstrategi](#)⁶, vilka alla utgör centrala delar av den [europeiska gröna given](#)⁷.

Strategin för biologisk mångfald är tänkt att **vända nedgången** av biologisk mångfald under det kommande decenniet. Den syftar till att stärka och utöka nätverket av skyddade områden, upprätta en **plan för återställande** och säkerställa att ekosystemen är fungerande, motståndskraftiga mot klimatförändringar och har en rik biologisk mångfald, samt att de levererar den bredd av tjänster som medborgarna behöver för sitt välbefinnande.

Extra insatser kommer också att behövas för att förbättra **miljöövervakning** i medlemsstaterna för att stödja EU:s mål. Mer data behövs också för att bättre kunna utvärdera vilken roll Natura 2000-nätverket spelar, och genomförandet av EU:s lagstiftning måste förbättras avsevärt.

Står vi inför en sjätte massutrotning?

Trots dessa insatser finns det kvar en oro över att denna åtgärd kommer för sent. Står vår natur i Europa och på andra håll runt om i världen redan inför en ny så kallad sjätte **massutrotning**, som också kommer att hota vår egen existens som människor?

Oron växer för att en sådan omfattande händelse redan har pågått under flera år, även om det råder delade meningar hos forskare och experter. Förlusten av den västafrikanska svarta noshörningen i det vilda, gav stora rubriker globalt för ett decennium sedan, men många fler arter, [även i Europa](#)⁸, har till stor del försvunnit.

Bland dessa finns Nordsjösiken, en sötvattenlevande vitfisk, som tidigare fanns i Belgien, Danmark, Frankrike, Tyskland och Nederländerna och som dessa länder nu försöker återinföra. Ytterligare sex fågelarter, däribland Ökensångaren och Eremitibisen, anses regionalt eller helt utrotade. Europas rödlista över arter som tros vara utdöda inkluderar också flera arter av fjärilar, blötdjur och växter.

I Europeiska miljöbyråns rapport [Europeisk miljö – tillstånd och utblick 2020](#)⁹ påpekas att decennier av accelererad social och ekonomisk aktivitet har förändrat mänsklighetens förhållande till miljön. Samtidigt som mänskligheten har levererat många fördelar, däribland att minskat lidande och fattigdom, har den också orsakat omfattande skador på ekosystemen.

På liknande sätt har ledande FN-experter redan ringt i varningsklockan om att **utnyttjandet av naturen, föroreningen av luft och vatten** i händerna på en växande global befolkning, har en katastrofal **påverkan av vår biologiska mångfald**, liksom klimatförändringarna.

I den senaste rapporten från den vetenskapspolitiska mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES)¹⁰ om det globala tillståndet, publicerad 2019, uppskattas att 1 miljon djur- och växtarter är hotade av utrotning världen över. Många av dem tros vara insekter. I rapporten konstateras att det inte är för sent att vända situationen om vi snabbt **minskar utsläppen av växthusgaser**, vilka driver på klimatförändringarna, och **stoppar exploateringen av naturresurser**.

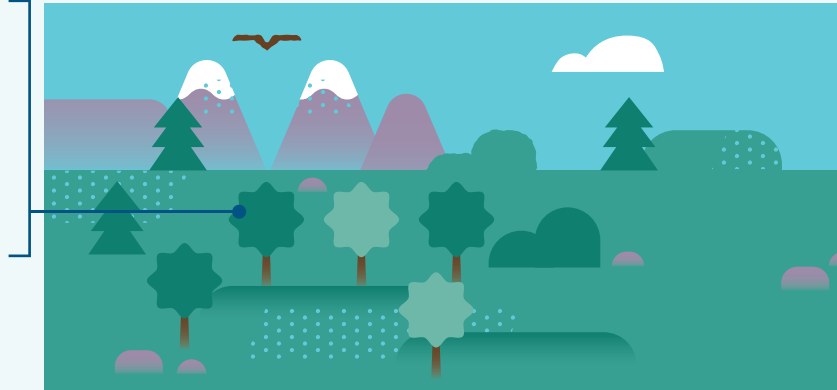

Tillståndet för naturen i EU

Europeiska miljöbyråns senaste rapport *State of nature in the EU*, visar på oroväckande resultat för rapporteringsperioden 2013–2018. Många arter och naturtyper i Europa har en osäker framtid, om inte omedelbara insatser sätts in för att förändra situationen.

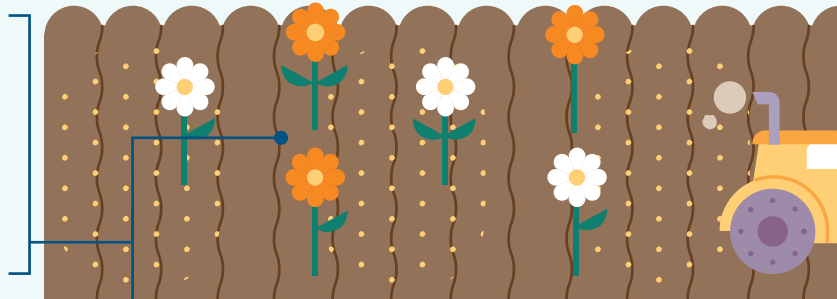
Klimatförändringar

är ett ökande hot, särskilt till följd av torka och minskad nederbörd

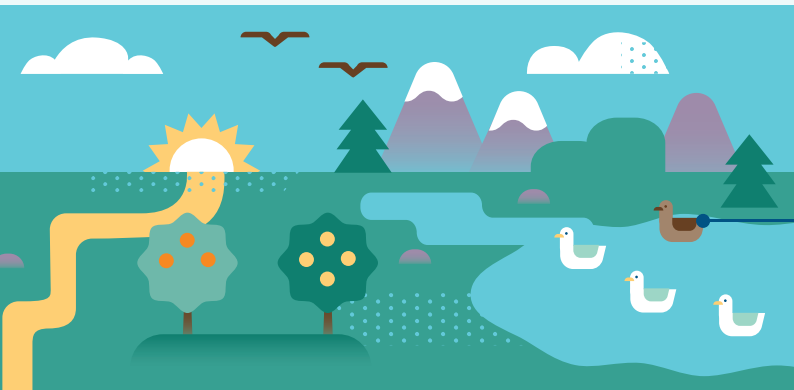
Jordbruksverksamhet,

nedlagd mark och urbanisering har störst påverkan för naturtyper och arter, följt av föroreningar

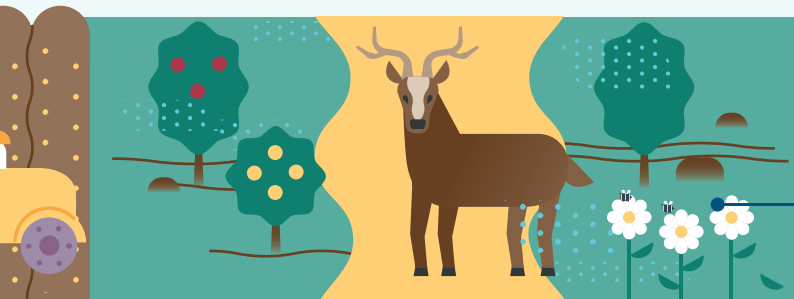

Status och trender för **marina arter och naturtyper** fortsätter i hög grad vara okända

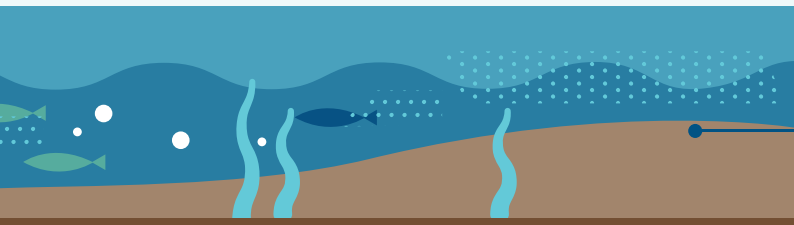
- ◆ Nästan hälften av **fågelarterna** har "gynnsam" populationsstatus, men **odlingslandskapets fågelarter** visar sämst förbättring av trenderna
- ◆ **Olagligt dödande och olaglig jakt** har totalt sett störst påverkan för flyttfågarna

- ◆ **Naturtyper**, som är viktiga för pollinerare, har sämre bevarandestatus och trender än andra naturtyper
- ◆ Bara 14 procent av de bedömda **naturtyperna** och 27 procent av **andra arter än fåglar** har "gynnsam" bevarandestatus

- ◆ **Skogar** uppvisar de mest förbättrade trenderna och **gräsmarker, sanddyner** och **våtmarker** de mest försämrade trenderna

- ◆ **Natura 2000-områden** täcker 18 procent av landytan och 10 procent av EU:s marina vatten

Covid-19 och naturen

Den exakta orsaken till coronavirusutbrottet är fortfarande okänd, men det finns belegg som talar för att covid-19 är en sjukdom som överfördes från djur till människan. Tre fjärdedelar av alla nya och framväxande infektionssjukdomar [överförs till människor från djur](#)¹¹, och uppkomsten av sådana patogener, särskilt utanför Europa, är kopplad till intensifierat jordbruk, miljöförstöring och mänsklig interaktion med djur i livsmedelssystemet.

Bortsett från orsakerna till pandemin har de resulterande nedstängningarna gett oss en sällsynt inblick i en värld med avsevärt minskad ekonomisk aktivitet och rörlighet. I Europa delades många anekdotiska berättelser om det uppenbarligen förändrade beteendet och spridningen av vilda djur, vilket förstärkte vår kunskap om naturens förmåga att återvända och återhämta sig snabbt i frånvaro av mänskligt inflytande. Det som tydligt har kvantifierats är betydande förbättringar av luft- och vattenkvalitet, vilket kan ha en positiv inverkan på djur och ekosystem.

En ökad lust att vistas i naturen under pandemin har också rapporterats i studier. Under nedstängningarna sökte människor sin tillflykt till och rekreation i skogar, parker, stränder och andra öppna områden, och upptäckte ibland fantastisk natur nära sina hem. Detta kan hjälpa människor att uppskatta naturen bättre, men det kan också öka belastningen på skyddade områden. Vad som är säkert är att vi måste ta tillfället i akt att studera och lära av pandemins orsaker, effekter och påverkan på oss och även på naturen.

Intervju

Petr Voříšek

Medlem av
samordningsgruppen för
den europeiska fågelatlasen
Ebba2, CSO (Tjeckiens
ornitologiska förening)

Fågelövervakarens livsviktiga roll

Övervakning av vilda djur och naturtyper spelar en nyckelroll i expertbedömningar. Vi pratade med Petr Voříšek, medlem av samordningsgruppen för den nya europeiska fågelatlasen *European Breeding Bird Atlas 2* vid Tjeckiens ornitologiska förening, om hur sådan information och data sätts samman på europeisk nivå och vilka utmaningar fågelpopulationerna står inför i dag.

Vad arbetar du specifikt med?

Jag är involverad i två internationella initiativ inom fågelövervakning: den andra europeiska fågelatlasen (Ebba2, *European Breeding Bird Atlas 2*) och den gemensamma europeiska fågelövervakningen (PECBMS, Pan-European Common Bird Monitoring Scheme), båda organiserade inom det europeiska nätverket för fågelövervakning (EBCC, European Bird Census Council). Jag företräder den tjeckiska ornitologiska föreningen (CSO).

Den **europeiska atlasen** publicerades som en bok i december 2020, men arbetet är inte färdigt. Vi håller på med en webbversion som gör resultaten tillgängliga för forskning och naturvård och bygger kapacitet för fågelövervakning i de europeiska länder där den behövs. Det senare är nära kopplat till PECBMS. Att inrätta ett representativt och hållbart fågelövervakningssystem är emellertid en utmaning, och vi behöver fler övervakningssystem, särskilt i de södra och östra delarna av Europa.

Hur bidrar ditt arbete till de bedömningar som gjorts av Europeiska miljöbyrån?

De **indikatorer för vilda fåglar** som tagits fram av PECBMS används direkt av Europeiska miljöbyrån. Tillsammans med populationsindexet för gräsmarksfjärilar bidrar populationsindexet för vanliga fåglar i Europa till Europeiska miljöbyråns dataset för indikatorn "**förekomst och utbredning hos utvalda europeiska arter**"¹².

Resultaten av vårt arbete har använts i rapporten **State of nature in the EU** och andra publikationer. Vi har haft regelbunden kontakt med kollegor på Europeiska miljöbyrån och samordnar våra insatser, och återkopplingen från miljöbyrån är mycket viktig. Nyligen började vi undersöka hur data från fågelatlasen (Ebba2) kan bidra till arbetet hos organ såsom Europeiska miljöbyrån.

Hur blev du intresserad av detta arbetsområde?

Förmodligen, som många andra ornitologer, har jag sedan barnsben varit intresserad av fåglar, natur och naturvård. Jag studerade zoologi vid Karlsuniversitetet i Prag där jag tog min master- och doktorexamen om vråkar. Sedan fick jag en möjlighet att arbeta för CSO som direktör, där jag var den enda anställde vid den tidpunkten.

Kopplingen mellan vetenskaplig kunskap och politik är den viktigaste frågan som gör mig intresserad av storskalig fågelövervakning och arbetet med atlasen. Att arbeta med olika människor, olika metoder och kulturella skillnader gör också detta arbete spännande. Jag uppskattar också fältarbetet, som är nyckeln till att förstå fältarbetarnas data och behov och som dessutom gör en glad, även om det inte automatiskt utgör en del av arbetet.

Hur bedömer du en arts hälsa?

Det viktigaste resultatet av vårt arbete är att samla in information om förändringar i **fåglarnas genomsnittliga förekomst** och deras **utbredning**. Det handlar med andra ord om var fåglarna befinner sig, hur många det finns och hur dessa två parametrar förändras. Det är en lång process som inleds med ett standardiserat fältarbete enligt en strikt metod.

Det är inte möjligt att täcka in Europa enbart med professionella fältarbetare. Men ornitologin drar nytta av en skara amatörornitologer eller fågelskådare, som känner till fåglar och är angelägna om att

följa metoden. Tack vare dem kan vi hämta data från hela Europa i Ebba2 och från 28 länder i PECBMS.

Fältarbetarna måste kartlägga fåglarna på föreskrivna platser, som ofta väljs ut slumpmässigt för att säkerställa att urvalet är representativt. Observatören räknar alla fåglar som ses eller hörs på deras plats och registrerar andra särdrag, vilket bidrar till en bättre bedömning av uppgifterna vid specifika tidpunkter och datum.

Registreringar för utbredningsatlasen kräver också information om **sannolikheten för häckning**. De flesta undersökningarna görs tidigt på morgonen, då många fåglar är som mest aktiva på våren, men vissa arter undersöks även på kvällen. Fältarbetarna skickar sedan uppgifterna till de nationella samordnarna, som kontrollerar uppgifternas kvalitet och lämnar uppgifterna vidare till de europeiska samordnarna.

Hur hjälper denna övervakning regeringarna att vidta åtgärder?

Information om utbredning och förekomst av fåglar hjälper beslutsfattarna att prioritera förvaltnings- och bevarandeåtgärder. Informationen om populationstrender och förändringar i utbredningen fungerar som en signal om fåglarnas hälsa och om miljön i stort.

Resultaten från övervakningen används regelbundet i en bedömning av bevarandestatusen för arter, inklusive kategoriseringen i den europeiska rödlistan. Förändringar i förekomsten och utbredningen av artgrupper, såsom

fåglar i odlingslandskapet, ger signaler om hälsotillståndet för en viss typ av livsmiljö eller om effekter av storskaliga fenomen, såsom klimatförändringar.

Att koppla övervakningsdata till miljö- eller andra variabler, kan ge oss mer information om de krafter som driver trenderna samtidigt som det kan bidra till att utforma förvaltningspraxis.

Hur påverkar miljöförstöring och klimatförändringar fågellivet?

Förändringarna i Europas landskap och klimat är ibland dramatiska och påverkar fågelpopulationerna. **Effekterna är dock inte enhetliga**: vissa arter gynnas av förändringarna, medan andra inte gör det. Generellt sett verkar det dock finnas fler förlorare än vinnare.

Intensiv markanvändning lämnar mindre resurser för fåglar – detta utgör den största mänskliga påverkan. Detta är särskilt tydligt när det gäller jordbruksmark och fåglar som använder denna naturtyp. Intensiva jordbruksmetoder, däribland **omåttlig användning av bekämpningsmedel och gödselmedel, tunga maskiner eller avlägsnande av mark i träda**, gör modern jordbruksmark mindre och mindre lämplig för fåglar och andra vilda djur.

Generellt sett har **homogeniseringen av odlingslandskapet** en negativ inverkan på biologisk mångfald. **Indexet över fågelpopulationen i odlingslandskapet** i

Europa **sjönk med 57 procent mellan åren 1980 och 2018**¹³, och fördelningen av fåglar i odlingslandskapet som grupp har krympt under de senaste 30 åren i Europa (Ebba2). Regionalt ser vi också en negativ effekt av **intensivt skogsbruk, nedläggning av jordbruksmark** eller **intensivt utnyttjande av våtmarker i inlandet**.

Häckningsområdena förflyttas norrut. Vi ser i genomsnitt en förskjutning på 28 km norrut av mittpunkterna i utbredningsområdet. Även om inte alla dessa förändringar orsakas av klimatförändringar är effekten uppenbar. Vi upptäcker också klimatförändringarnas inverkan på fågelpopulationerna: de arter som föredrar kallare klimat minskar, och de arter som föredrar varmare klimat ökar.

Kan vi fortfarande vända saker och ting till det bättre?

Vi har dokumenterat **positiva trender** när det gäller utbredningen av flera skyddade arter för vilka bevarandeåtgärder har satts in (t.ex. havsörn eller vit stork). I PECBMS har vi också visat att naturvård kan fungera, och speciellt att Natura 2000-områden kan vara fördelaktiga, även för icke-målarter. Detta tyder på att naturvård kan vända negativa trender.

Problemet är att vi fortfarande inte gör tillräckligt, delvis på grund av begränsade resurser och delvis på grund av att traditionella bevarandestrategier (särskilt skyddade arter och naturreservat) inte är tillräckliga för att hjälpa biologisk mångfald på landsbygden i stort.

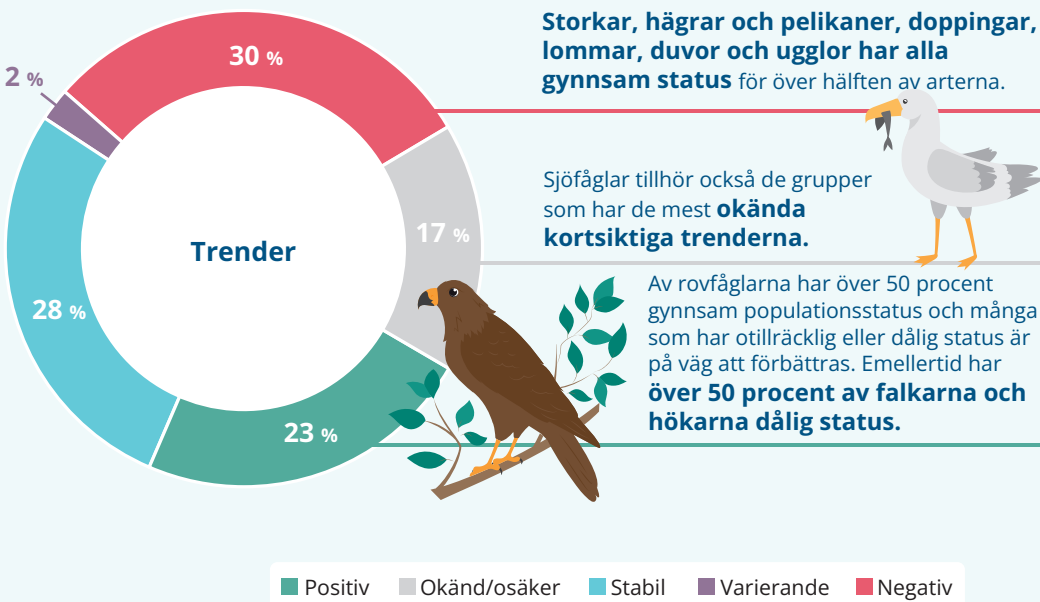
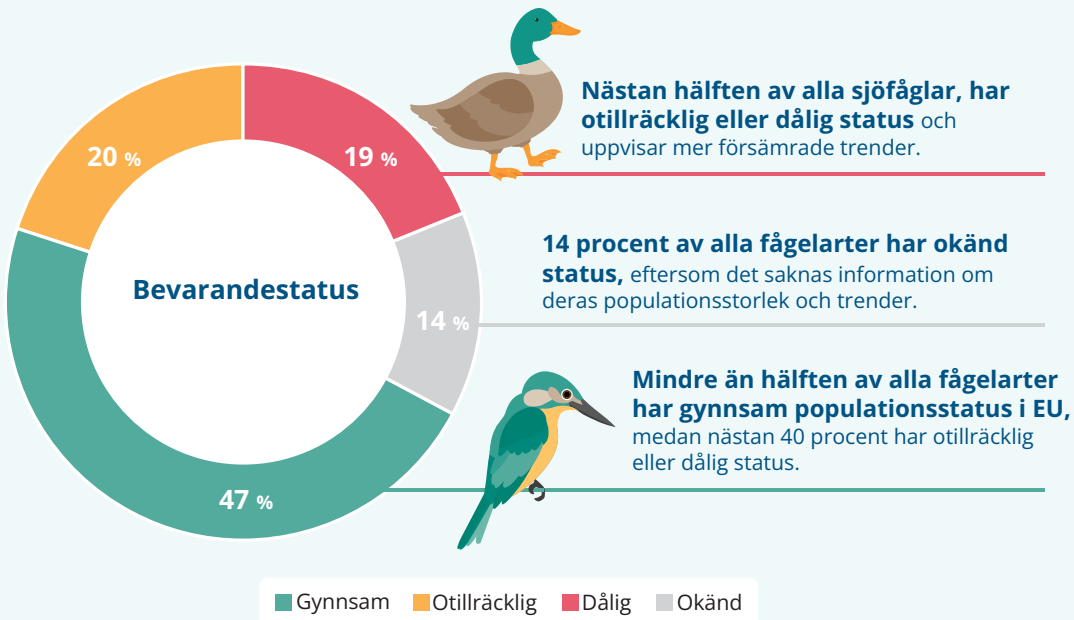
Vad kan medborgare eller ens hobbyfågelskådare göra för att bidra till att skydda fåglar och deras livsmiljöer?

Fågelskådare är nyckelaktörer för att få ett kunskapsbaserat bevarande av fåglar och biologisk mångfald. De hjälper till som **frivilliga fältarbetare** genom att delta i atlaser och fågelövervakning: i Ebba2 bidrog omkring 120 000 fältarbetare med uppgifter, varav 35 000 lämnade mycket standardiserade undersökningsdata. I PECBMS deltar omkring 15 000 fältarbetare i fågelräkningen.

Vi skulle inte ha haft sådan kunskap utan dessa kvalificerade personer – de är absolut nödvändiga. I princip kan alla hjälpa till – även observationer av enstaka arter, däribland sådana som lätt kan identifieras (t.ex. vit stork), kan bidra till ett välgrundat beslutsfattande. Den senaste utvecklingen av webbportaler, som organiseras inom ramen för EBCC:s initiativ [EuroBirdPortal](#)¹⁴, och utvecklingen av mobilappar, som underlättar registrering och inlämning av observationer, gör det enklare än någonsin.

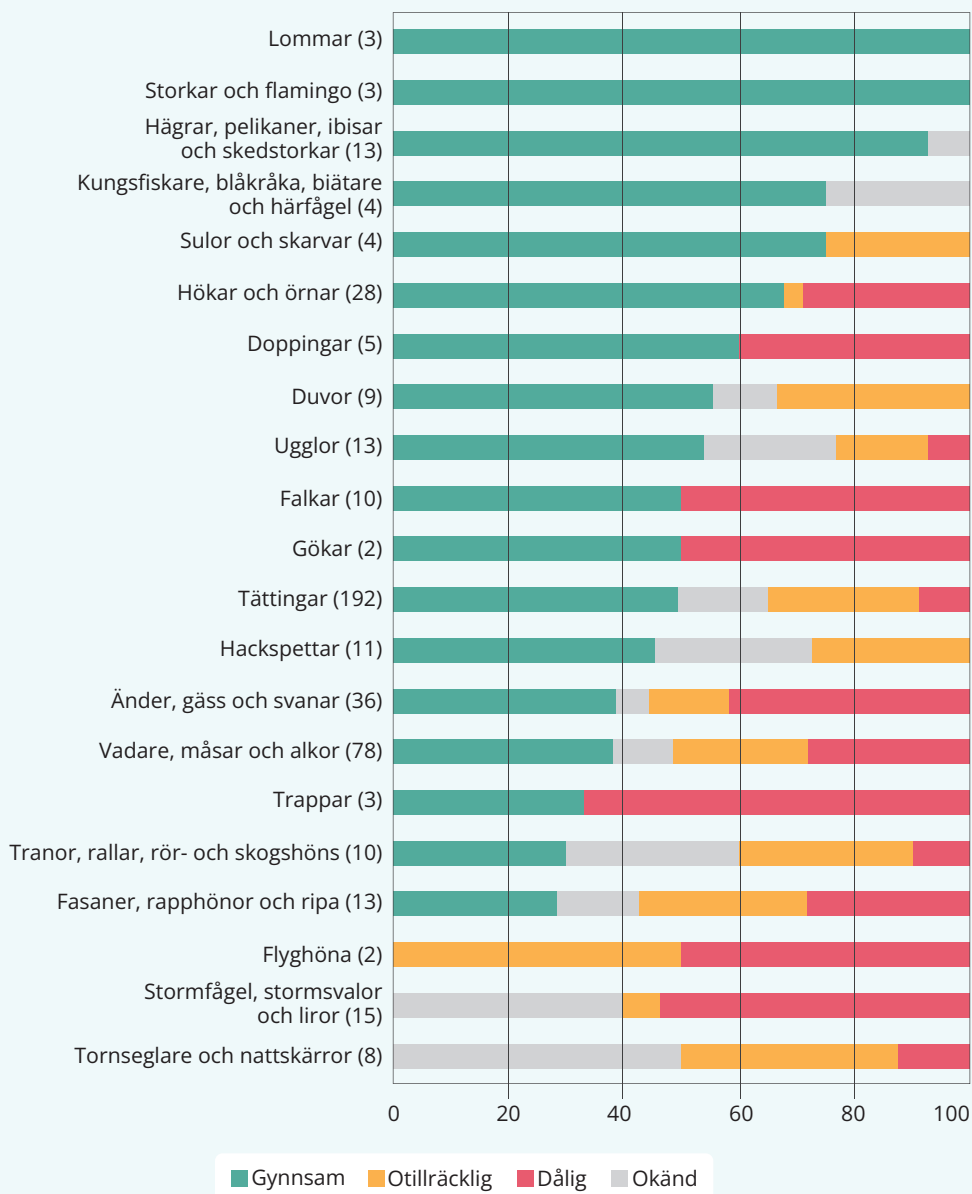
Många fågelskådare, som deltar i programmen för fågelövervakning och atlaser, är också verksamma på lokal nivå när det gäller bevarande. Eftersom de känner till platser var de kartlägger fåglar fungerar de ofta som väktare av platserna och ingriper om områdena hotas. Deras **lokala kunskap** är en stor tillgång för bevarandet på lokal nivå också.

Bevarandestatus och kortsiktiga trender för fågelpopulationer

Populationsstatus av EU:s fågelarter och underarter, i taxonomisk ordningsföljd (%)

Anmärkning: Det totala antalet av alla arter är 463. Antalet berörda taxa visas inom parentes.

Källa: *State of nature in the EU*, Europeiska miljöbyråns rapport nr 10/2020.

Vad är det som skadar Europas natur?

Den europeiska naturen drabbas av konsekvenserna av långsiktig exploatering och föroreningar. Naturen fortsätter att förse oss med mat, kläder, läkemedel, bostäder, energi och andra resurser, men ekosystemen och många växter och djur är på tillbakagång och drivs ibland mot utrotning. Vilka mänskliga aktiviteter skadar naturen mest och hur kan vi stoppa och vända den nuvarande förlusten av biologisk mångfald?

Vi människor är den art som har förändrat jorden på ett sätt som inga andra arter har gjort. Vi har haft stor inverkan på nästan alla andra arter, som vi delar planeten med, och på deras livsmiljöer. Europa, som är ett av de mest tätbefolkade områdena på jorden, är inget undantag.

Jordbruket ger den största påverkan av naturen

Enligt Eurostat¹⁵ används nästan 40 procent av EU:s mark för att odla livsmedel livsmedel på. Samtidigt som det traditionella jordbruket har gjort det möjligt för djur och växter att samexistera med grödor, har förändringar i jordbruksmetoderna sedan 1950, i riktning mot intensifiering och specialisering, bidragit till en stor minskning av den biologiska mångfalden. Enligt Europeiska miljöbyråns rapport [State of nature in the EU](#)¹⁶ är den ökade

användningen av gödselmedel, bevattning och bekämpningsmedel, samt den intensiva förändringen av marken, det som påverkar mest lokala djur och växter, särskilt fåglar.

Föroreningar från bekämpningsmedel, som används inom jordbruket, är den främsta orsaken till den oroväckande minskningen av antalet insektsätande fåglar och fåglar i odlingslandskapet.

En av de största orsakerna är **avskaffandet av traditionell gräsmarksdrift**. Pollinerande insekter, såsom bin, humlor och fjärilar, påverkas i hög grad av detta. **Fragmentering av marken** och **dränering** för jordbruksändamål förstör de naturtyper som fåglar, reptiler och små däggdjur använder för att hitta föda och skydd och för att häcka.

Europas ekologiska fotavtryck i världen

Européernas ekologiska fotavtryck är mycket större än vad Europas ekosystem kan erbjuda. Detta får negativa konsekvenser för miljön inom och utanför Europa.

Europeisk produktion och konsumtion, som är högre än det globala genomsnittet, bidrar till miljöförstöring i andra delar av världen. Till exempel [sker mer än hälften av européernas mark- och vattenförbrukning utanför Europa](#)¹⁷, däri inräknas den förbrukning som orsakats av varor importerade till EU och konsumeras av européer och som konsumeras.

Enligt [den vetenskapspolitiska mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster \(IPBES\)](#)¹⁸ har omkring 75 procent av landmiljön och 40 procent av den marina miljön globalt förändrats kraftigt.

Eftersom den biologiska mångfalden i världen minskar och det globala ekologiska fotavtrycket redan överstiger biokapaciteten, kan Europas ekologiska underskott leda till en utarmning av naturkapital, förlust av biologisk mångfald och kollaps av ekosystem i andra delar av världen.

Som det konstateras i Europeiska miljöbyråns rapport [Europas miljö – tillstånd och utblick 2020](#)¹⁹ kan dock EU spela en positiv roll när det gäller att möta dessa globala utmaningar genom sina ekonomiska, diplomatiska och handelsmässiga förbindelser samt sitt ledarskap inom miljöförvaltning. Dessutom kan europeiska produktstandarder och affärsmetoder ge positiva effekter långt utanför Europas gränser.

Förorening av vatten, luft och mark

Vi kopplar ofta föroreningar till industri, transport och energiproduktion, som är viktiga källor, men nästan 50 procent av belastningen på naturen i samband med föroreningar härrör från jordbrukets utsläpp till luft, vatten och mark. **Föroreningar från bekämpningsmedel** som används inom jordbruket är den främsta orsaken till den oroväckande minskningen av antalet insektsätande fåglar och fåglar i odlingslandskapet. Föroreningar från bekämpningsmedel påverkar också groddjur, såsom grodor, paddor och salamandrar, samt insekter och små däggdjur, däribland fladdermöss, hamstrar och sislar.

På samma sätt har bekämpningsmedel och gödselmedel haft en negativ inverkan på omkring 80 procent av de 576 fjärilsarter som lever i Europa²⁰. Jordbruket är också en viktig källa till förorening av ytvatten och grundvatten, vilket påverkar många ekosystem.

Föroreningar från jordbruket är ett av de största problemen att hantera i EU:s strategi för biologisk mångfald fram till 2030 och i **EU:s livsmedelsstrategi från jord till bord**, vilken syftar till att halvera användningen av kemiska bekämpningsmedel och främja mindre intensiva jordbruksmetoder, bland annat en minskning av användningen av gödselmedel med minst 20 procent.

Fragmentera och skada naturtyper

Urbaniseringen innebär ytterligare en betydande belastning på naturen, men kanske förvånansvärt nog härrör merparten av skadorna inte längre från omvandling av naturområden till stadsområden (11 procent av påverkan inom detta område, enligt [State of nature in the EU 2020](#))²¹, utan snarare från idrott, turism och fritidsaktiviteter (25 procent av påverkan i städerna). Byggnation och förändringar inom stadsområden påverkar dock också många arter som är vana att leva i urbana naturtyper (står för omkring 10 procent av påverkan i städerna).

Vägar, järnvägar, dammar och annan infrastruktur fragmenterar dessutom naturtyper och förstör landskap. Trafiken stör och dödar vilda djur. Mark, som är en viktig reservoar för biologisk mångfald, skadas när den täcks över med byggnader, asfalt eller betong.

En stor del av den europeiska kusten har modifierats för **turismen**, vilket lämnar föga utrymme för intakta marina och kustnära naturtyper. Vattenfåglar, såsom änder, gäss, hägrar och doppingar, och hotade rovfåglar, såsom smutsgamen och lammgamen, drabbas hårt när deras häckningsområden förstörs.

Ohållbara skogsbruksmetoder, jaktmetoder och metoder för överfiske

Nästan alla Europas skogar har förvandlats genom mänskliga ingrepp. Även efter återbeskogning har skogar som förvaltas av människan en annan karaktär. Naturtypen kan till exempel påverkas negativt om det finns färre träd av olika arter och åldrar.

Avlägsnandet av döda och gamla träd och **minskningen av urskogar** påverkar många arter av insekter, fåglar, groddjur, reptiler, fladdermöss och små däggdjur, såsom barbastellen, den persiska ekorren och trädsovaren.

Trots alla skyddsåtgärder [ser vi fortfarande lokal avskogning och kalhuggnig](#)²² utan att nya träd planteras i Europa.

Minst 52 miljoner vilda fåglar jagas varje år av människor i Europa, [enligt forskning som omfattar 26 europeiska länder](#)²³. Olaglig jakt hotar dessutom många arter, särskilt fåglar och däggdjur, och dessutom utgör förvildade och fritt strövande katter och hundar ytterligare ett hot.

Fiskar påverkas av fisket, liksom marina däggdjur, såsom den kortnosade vanliga delfinen och tummlaren, som ibland faller offer som bifångst.

Även när vi försöker njuta av naturen kan vi oavsiktligt skada naturtyper och arter runt omkring oss. Många fritidsaktiviteter,

såsom **utomhussporter, privatplan, drönare, människors nedtrampning** och **oreglerad djurskådning**, kan vara mycket skadliga för naturen.

Främlingar tar över

Ibland avsiktligt, ibland av en olyckshändelse, har européerna fört in nya växter och djurarter till kontinenten. Dessa nya arter tar ibland över naturtyper och stör ekosystemen, och kallas därför för **invasiva främmande arter**.

Några av de mest skadliga invasiva främmande arterna är **mink**, **sumpbäver** och **tvättbjörn**, som har blivit rovdjur för europeiska fåglar, och **röd muntjak**, som betar av undervegetationen. Kammaneten, som först introducerades i Svarta havet genom fartygens barlastvatten, har förstört vissa fiskbestånd.

Det finns också främmande växtarter som tar över lokala växter. Segelbuske, parkslide och jättebalsamin är bara några exempel.

Klimatförändringar – det största framväxande hotet mot naturen

Klimatförändringar påverkar redan livet i Europa, med ökad temperatur, torka, förändrad nederbörd, skogsbränder och mindre snö. De ses som ett växande

hot mot europeiska arter och kommer att påverka allt fler djur och växter.

Vi bevittnar **lokal och regional utrotning** av arter, samt en förflyttning av arter norrut och uppåt bergen. Groddjur, fåglar och fladdermöss är de arter som drabbas hårdast av torka och förändrad nederbörd.

I Europeiska miljöbyråns rapport [Europas miljö – tillstånd och utblick 2020](#)²⁴ varnar man för att uppvärmningen, försurningen och syreminskningen i haven fortsätter att förvärras, vilket hotar de marina livsmiljöerna.

För att begränsa klimatförändringarna måste vi producera energi på ett hållbart sätt. Europa leder insatserna för att minska koldioxidutsläppen och siktar på att vara **koldioxidneutralt** senast 2050. Detta är ett viktigt mål, men i vissa fall kan utvecklingen av **förnybar energi** skada naturtyper och arter. Vindkraftverk kan till exempel utgöra ett hot mot fladdermöss

och fåglar, som kan kollidera med bladen, och dammar kan blockera passagen av sediment och vandrande fiskar.

Det är därför avgörande att alla åtgärder för att minska koldioxidutsläppen vidtas på ett samordnat sätt med handlingsprogram för biologisk mångfald för att **minimera påverkan** på djur och livsmiljöer. Det finns många bra lösningar som gynnar både klimatet och naturen, såsom att förbättra markens tillstånd.

De faktorer som beskrivs ovan är de allvarligaste påverkansfaktorerna för naturen i Europa, men de är inte de enda. **Buller** och **ljusföroreningar** från mänsklig verksamhet skadar också många arter. Det finns många problem att ta itu med, men det står klart att människan återigen måste lära sig att ge plats för naturen att frodas. Om vi inte gör det snabbt kan det få konsekvenser som är oåterkalleliga.

Vad har störst påverkan för Europas natur?

Europas biologiska mångfald fortsätter att formas av människans verksamhet. Påverkan av naturtyper och arter förblir höga och mer än 67 000 enskilda belastningar har rapporterats på EU-nivå.

Med 21 procent är jordbruket

den oftast rapporterade påverkan för naturtyper och arter.

Nedlagda gräsmarker och intensifiering påverkar särskilt de pollinerande arterna, odlingslandskapets fåglar och halvnaturliga naturtyper.

Invasiva främmande arter

såsom Segelbusken påverkar särskilt sanddyner och macchiamarker, samt arter såsom häckande sjöfåglar.

Skogsnäringen står för 11 procent av all

påverkan, vilket särskilt påverkar skogsnaturtyper och skogslevande arter.

Klimatförändringar

rapporteras som ett ökande hot, särskilt på grund av den pågående förändringen av temperaturen och minskning av nederbörd.

Urbanisering och fritidsaktiviteter står för 13 procent av all rapporterad påverkan, och för

48 procent av all marin påverkan.

Modificeringar av vattenregimer, fysiska förändringar i vattenförekomster och borttagning av sediment drabbar främst

sötvattensmiljöer och fisk.

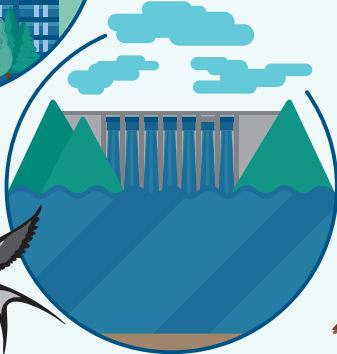
13 procent av all påverkan

för fåglar härrör från utnyttjande av arter, främst i samband med olagligt dödande och olaglig jakt.

I Europa uppgår jakten till minst 52 miljoner fåglar årligen.

Nästan 50 procent av all påverkan som förknippas med föroreningar

kan tillskrivas förorening av luft, vatten och mark som orsakas av jordbruket.

Dr Beate Jessel

Ordförande för
den tyska federala
naturskyddsmyndigheten

Skydda naturen i ett föränderligt klimat: vårt fokus måste ligga på återhämtningsförmågan

Klimatförändringarna påverkar ekosystemen och biologisk mångfald i allt ifrån förändringar i arternas livsmiljöer och artsamhällen till vattentillgång och blomningssäsonger. Vi frågade professor Beate Jessel, ordförande för tyska federala naturskyddsmyndigheten, om kopplingarna mellan biologisk mångfald och klimatförändringarna och vad som skulle kunna göras för att stärka naturens motståndskraft i ett föränderligt klimat.

Hur påverkar klimatförändringarna naturen?

Klimatförändringarna medför stora **förändringar av levnadsvillkoren** för många arter genom stigande temperaturer, ändrad nederbördsfördelning och att oftare förekommer extrema väderförhållanden, såsom kraftiga regn, stormar, värmeböljor och torka. Detta leder till en förändring i **utbredning** för många arter och förändringar i deras **säsongsbundenhet** och **artsamhällenas** sammansättning. Till följd av den negativa klimatrelaterade vattenbalansen under sommaren är arter i våtmarker och vattenförekomster särskilt hotade. Även lövträd skadades allvarligt eller påverkades av sommartorkan åren 2018 och 2019 i Tyskland.

För vissa arter som tidigare förekommit tillsammans i samma naturtyp, såsom blodtoppblåvingen (*Phengaris teleius*) och värdväxten för dess larver, blodtoppen (*Sanguisorba officinalis*), skiftar deras

respektive klimatomlämpliga livsmiljöer till olika platser. Detta leder till en **rumslig separation** och därmed till en minskning av fjärilspopulationen. På liknande sätt uppstår även en **tidsmässig separation**, till exempel när insekter börjar flyga innan de blommor som föder dem står i blom, eller när det gäller göken, vars värdfåglar börjar häcka innan göken återvänder från vinterkvarteren. Dessutom kan arter från varmare regioner, även de med invasiv potential, invandra och förändra förhållandena mellan arter.

Kan naturen ge oss lösningar för att hantera vissa av dessa effekter?

Naturen har stor potential att motverka klimatförändringarnas effekter. Och det finns många **"naturbaserade lösningar"** som inte bara stöder **klimatanpassning** utan också ger flera synergieffekter. Projekt för att återställa **flodslätter** sänker till exempel

vattennivån i floderna effektivt vid extrema översvämningar och bidrar dessutom till att bibehålla näringsämnen.

Att återställa **marina våtmarker** bidrar till att skydda kusterna i tempererade områden, medan översvämningseffekter i tropiska kustregioner kan minskas kraftigt genom att **mangroveträsk** återställs. På liknande sätt kan återvätning av **torvmarker** minska torkans effekter. Om sådana naturbaserade lösningar används med eftertanke kan de kombinera betydande socioekonomiska fördelar med nettovinster för natur och biologisk mångfald.

Globalt sett är naturbaserade lösningar redan en viktig komponent för att hantera klimatförändringarnas effekter. Vi har kunskap, data och verktyg för att genomföra dem.

Vad behövs för att stärka naturens motståndskraft mot klimatförändringar?

För att öka naturens motståndskraft mot klimatförändringar behövs ett sammanhängande och väl sammanlänkat nätverk av skyddade områden. Det europeiska Natura 2000-nätverket av skyddade områden är en viktig grundstomme för bevarande av arter och naturtyper.

Dessa skyddade områden måste **anpassas till klimatförändringar** så att de kan fortsätta att fylla sin funktion. Detta innebär att **befintliga påfrestningar**, till exempel på grund av intensiv markanvändning, såsom hög tillförsel av näringsämnen och bekämpningsmedel och störningar

i vattenbalansen, måste minskas både inom och utanför skyddade områden. De skyddade områdenas motståndskraft måste emellertid också stärkas genom ytterligare **förebyggande åtgärder**, såsom förbättrad vattenförvaltning inom områdena och på landskapsnivå.

För att skapa alternativa livsmiljöer med lämpliga (mikro-)klimatförhållanden för känsliga arter och möjliggöra för dessa arter att nå dessa livsmiljöer, måste skyddade områden utvidgas till att omfatta flera höjdnivåer och exponeringar, och anslutningen mellan dessa områden måste förbättras. Dessutom måste skyddade områden omfattas av **adaptiv förvaltning** för att kunna justera målen så att de matchar förändringarna som orsakas av klimatförändringar.

Lika viktigt är det att betrakta markanvändning som en helhet. Skogsbruket och jordbruket behöver anpassa sina förvaltningskoncept för att mildra klimatförändringarnas negativa effekter. Till exempel behöver nuvarande koncept för skogsförvaltning, styrinstrument och planeringsmetoder ses över för att bättre möta utmaningarna från klimatförändringar. Större vikt måste läggas vid att **förbättra ekosystemens självorganiserande kapacitet**, till exempel genom att förhindra introduktion av invasiva främmande arter, använda inhemska trädarter eller tillämpa naturnära förvaltningskoncept.

Sist men inte minst finns det ett behov av ett starkare fokus på **stadsmiljön**, till exempel genom att bygga upp nätverk av blå och

grön infrastruktur för anpassning till ett föränderligt klimat.

Vilka utmaningar ser du utifrån dina erfarenheter?

Även om skyddandet av klimatet för närvarande blir allt viktigare får vi inte glömma att frågor som rör begränsning av klimatförändringar, klimatanpassning och bevarande av biologisk mångfald inte får ställas mot varandra.

Energiomställningen i Tyskland är ett bra exempel på möjligheterna, men också på utmaningarna med att samtidigt minska efterfrågan på energi, utveckla förnybara energikällor och beakta naturskyddsaspekter. Vi måste **utnyttja de synergier** som uppstår genom **kombinerade åtgärder** mot klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald.

Skydd och hållbar förvaltning av **skogar och gräsmarker** erbjuder till exempel både och: ekosystemtjänster som koldioxidlagring och biomassa för material och energirik produktion. Om vi ensidigt fokuserar på kortsiktiga åtgärder för att begränsa klimatförändringarna, såsom maximering av biomassaproduktionen för att ersätta fossila bränslen, kan vi äventyra skogarnas biologiska mångfald och därmed sannolikt minska deras förmåga att anpassa sig till klimatförändringarna.

Strategier för naturskydd och hållbar förvaltning måste ta större hänsyn till dynamiken och oförutsägbarheten hos klimatförändringarna och de ekologiska

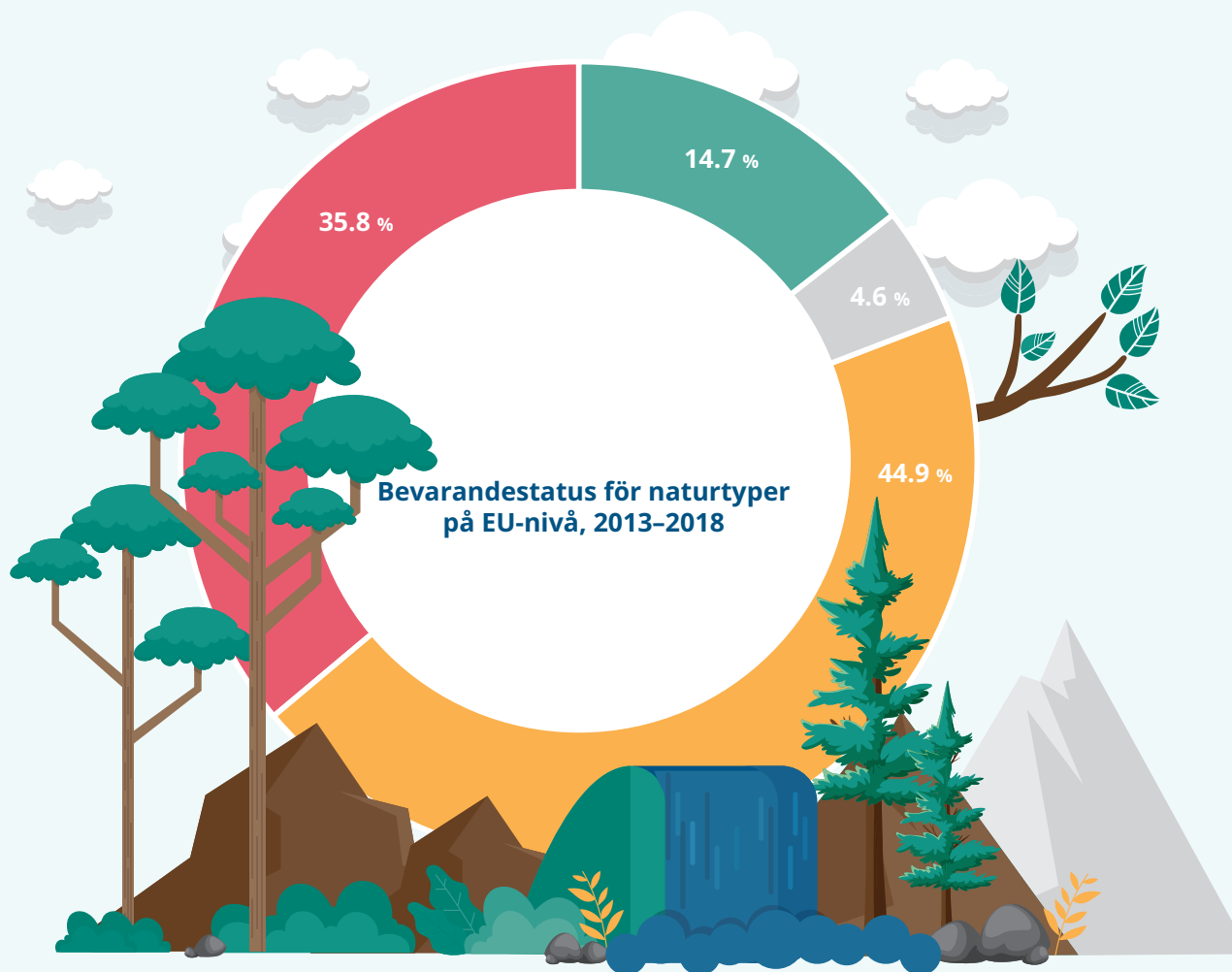
systemens komplexa reaktioner på sådana förändringar. Detta innebär att naturskyddet måste frångå sin traditionella inriktning på bevarande och skydd av fasta föremål, och måste i allt högre grad möjliggöra **dynamiska processer** och främja ekosystemens **återhämningsförmåga**. När det gäller skogsbruk innebär detta att man går från det traditionella, föregripande förvaltningsparadigmet till ett mer processorienterat **gradvist och adaptivt** naturparadigm.

Finns det initiativ som har lyckats stärka naturens motståndskraft?

Olika **projekt för att återställa flodslätter** har varit mycket framgångsrika i att stärka ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringarnas konsekvenser, till exempel det storskaliga naturskyddsprojektet "Mittlere Elbe" och projektet för att återställa Elbes flodslätter i området "Hohe Garbe". Stora flodslättsområden knöts åter samman med Elbe genom att förflytta en fördämning eller göra en skåra i vallen, och i dag sker **översvämningarna återigen på ett nära nog naturligt sätt**.

Dessa åtgärder har inte bara ökat översvämningssområdet och därmed Elbes infiltrationssområde, vilket leder till en sänkning av vattennivån under översvämningarna, utan dessa naturtyper har också blivit mer motståndskraftiga mot torka och torrperioder.

Tillståndet för naturen i Europa: Naturtyper

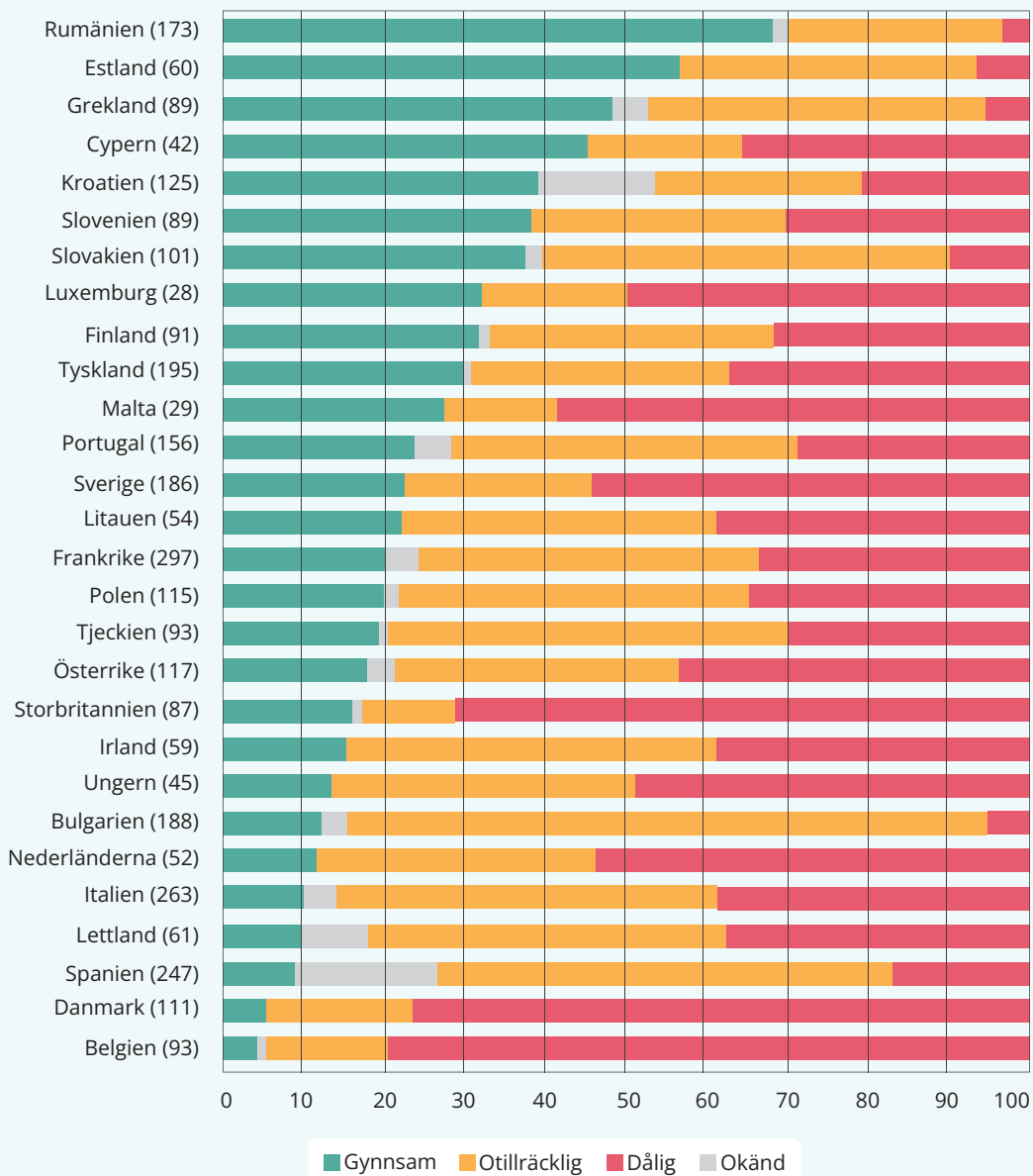

■ Gynnsam ■ Otillräcklig ■ Dålig ■ Okänd

Anmärkning: Figuren visar bevarandestatus för naturtyper på EU-nivå. Statistiken grundas på antalet bedömningar av naturtyper i EU (818).

Källa: *State of nature in the EU*, Europeiska miljöbyråns rapport nr 10/2020.

Bevarandestatus för naturtyper på medlemsstatsnivå, 2013–2018 (%)

Återställa den naturliga världen

Europa har satt upp ambitiösa politiska mål för att göra det möjligt för naturen att återhämta sig och blomstra, då en fungerande natur ger ökade nyttor för samhället. Mycket behöver göras för att vända försämringen av naturens tillstånd inom allt från skyddade områden och grön och blå infrastruktur till återställande, förvildning och användning av naturbaserade lösningar mot klimatförändringar.

Att skydda naturen är det första steget. Den biologiska mångfalden i Europa fortsätter att minska, men på senare tid har det skett en positiv utveckling för skogar, däggdjur och fåglar, vilka gynnas av bevarandeåtgärder.

För närvarande omfattas [bevarandeinsatser](#) för mer än 2 000 arter²⁵ av EU:s lagstiftning, t.ex. av [fågeldirektivet](#) och [art- och habitatdirektivet](#)²⁶. Kärnan i dessa direktiv är EU:s [Natura 2000-nätverk](#)²⁷ av skyddade områden, som är det största i sitt slag i världen. Det utgör 18 procent av EU:s landyta och 8 procent av dess marina territorium.

Några av de mest värdefulla och hotade arterna och naturtyperna i Europa skyddas genom Natura 2000. **Skyddade områden** innehåller **häcknings- och rastplatser** för sällsynta och hotade arter, medan vissa sällsynta naturtyper utses till områden i sig.

Målet för [EU:s nya strategi för biologisk mångfald](#)²⁸ är att öka det skyddade området till minst 30 procent av EU:s landyta och 30 procent av de omgivande haven senast 2030. Natur- och urskogar och andra kolrika ekosystem, såsom torvmarker och gräsmarker, kommer att stå i fokus för bevarandeinsatserna.

Dessutom kräver strategin att minst **3 miljarder träd** ska planteras fram till 2030 för att stödja biologisk mångfald och återställa ekosystem. Fler skogar kommer också att förvaltas för att främja metoder som gynnar biologisk mångfald.

Knyta ihop säcken

Att utveckla det **transeuropeiska naturnätverket** genom att utvidga skyddade områden för att nå målet på 30 procent är en del av strategin för biologisk mångfald. Många områden, som är skyddade genom Natura 2000, [är redan sammanlänkade](#)²⁹ genom naturliga och halvnaturliga landskap som tillhandahåller ekosystemtjänster, såsom pollinering, markbördighet, översvämningskontroll och rekreation, och är avgörande för begränsning av klimatförändringar och katastrofrisker. [Emeraldnätverket av områden med särskilt bevarandeintresse](#)³⁰, till vilket EU bidrar via Natura 2000, stöder också samma insatser. Tillsammans bildar dessa områden ett nätverk av **grön infrastruktur** över hela Europa. Studier visar att naturen skyddas bättre inom

detta nätverk, vilket omfattar ett större område som ger de tjänster som krävs och som utsätts för mindre påverkan på ekosystemen.

Dock gör **barriärer** såsom vägar, järnvägar, stadsområden och jordbruksmark att **landskapet fragmenteras**, vilket begränsar rörligheten för arter och hindrar nätverkets utveckling. Att göra nätverket mer sammanhängande bidrar till att säkerställa att livsmiljöbetingelserna förbättras, förlust av biologisk mångfald förhindras och stärker ekosystemtjänster.

Fritt rinnande vatten

Barriärer utgör ett hinder för god status hos Europas vattenförekomster. Det finns **över 1 miljon barriärer i europeiska floder**, däribland dammar, fördämningar och slussportar. De flesta är små och föråldrade. De bidrar i hög grad till det dåliga tillståndet hos våra floder, eftersom många arter kräver att floderna flyter fritt för att frodas, och för närvarande förhindras sedimentets transport med strömmen, vilket leder till fördämningar och ändrade livsmiljöer.

Strategin för biologisk mångfald syftar till att återställa minst 25 000 km fritt strömmande floder senast 2030 genom att **avlägsna hinder, bygga förbifarter för vandrande fisk och återställa sedimenttransporten**³¹. I oktober 2020 hade nästan 5 000 dammar tagits bort och registrerats i Europa **baserat på uppgifter från 11 länder**³². Att återställa flodslätter och våtmarker är också en viktig del av detta arbete.

Skriet från vildmarken

Eftersom ovanstående lösningar kräver intensivt förvaltade processer för att återställa naturen är **återförvildning** en nyare och mer naturlig metod. Genom att identifiera områden där naturliga processer uppmuntras, kan naturen läka så att den kan börja klara sig på egen hand igen. Projekt som **Rewilding Europe**³³ (Ett vildare Europa) arbetar för att öka Europas biologiska mångfald på detta sätt.

I dag finns åtta stora förvildade områden i Bulgarien, Kroatien, Tyskland, Italien, Polen, Portugal, Rumänien och Sverige. Inom dessa områden sker olika förvildningsprojekt, bland annat **återetableringen av fritt strövande populationer av europeisk bison**³⁴ i Transsylvaniska alperna i Rumänien och **skyddet av korp- och gåsgamarna**³⁵ i Rodopibergen i Bulgarien.

Förändring av system som är skapade av människan

Europeiska miljöbyråns **bedömning av tillståndet för Europas miljö**³⁶ visade att vi, utöver bevarandeåtgärder, i grunden måste ändra vårt sätt att producera och konsumera **livsmedel** och **energi**, hur vi utvecklar och upplever de **städer** vi bor i och hur vi **flyttar runt människor** och **varor**.

Jordbruksverksamhet och andra metoder för markanvändning utgör den största påverkan för naturen, där övergivna gräsmarker har en särskilt stor inverkan på pollinerande insekter, fåglar i odlingslandskapet och

halvnaturliga naturtyper. Genom att öka det ekologiska jordbruket med en fjärdedel, halvera användningen av bekämpningsmedel fram till 2030 och återställa en del jordbruksmarken till landskap med stor mångfald, kommer vi hjälpa till att återställa den biologiska mångfalden.

Grönområdena i städerna har använts mer än någonsin under covid-19-pandemin. Skyddet av sådana områden ökar, men den grå infrastrukturen dominerar fortfarande i takt med att befolkningen i städerna ökar. I strategin för biologisk mångfald uppmanas medborgarna att utarbeta planer för att göra städer grönare och att skapa och koppla samman stadsparker, trädgårdar, ängar och gårdar, att installera gröna tak och väggar samt att plantera träd och häckar längs

gatorna så att biologisk mångfald kan återhämta sig. Planerna bör också syfta till att eliminera bekämpningsmedel och att till exempel upprätta områden som gynnar pollinerande insekter i städerna.

Slutligen har Europeiska kommissionen lagt fram en [handlingsplan för nollförroening³⁷ av luft, vatten och mark](#). Bland målen ingår att minska läckaget av näringsämnen med 50 procent genom att minska avrinningen av kväve och fosfor från gödselmedel, samtidigt som markens bördighet skyddas. Dessutom kommer [strategin från jord till bord³⁸](#) för ett rättvist, hälsosamt och miljövänligt livsmedelssystem, också att minska användningen av bekämpningsmedel.

Europas natur utanför Europa

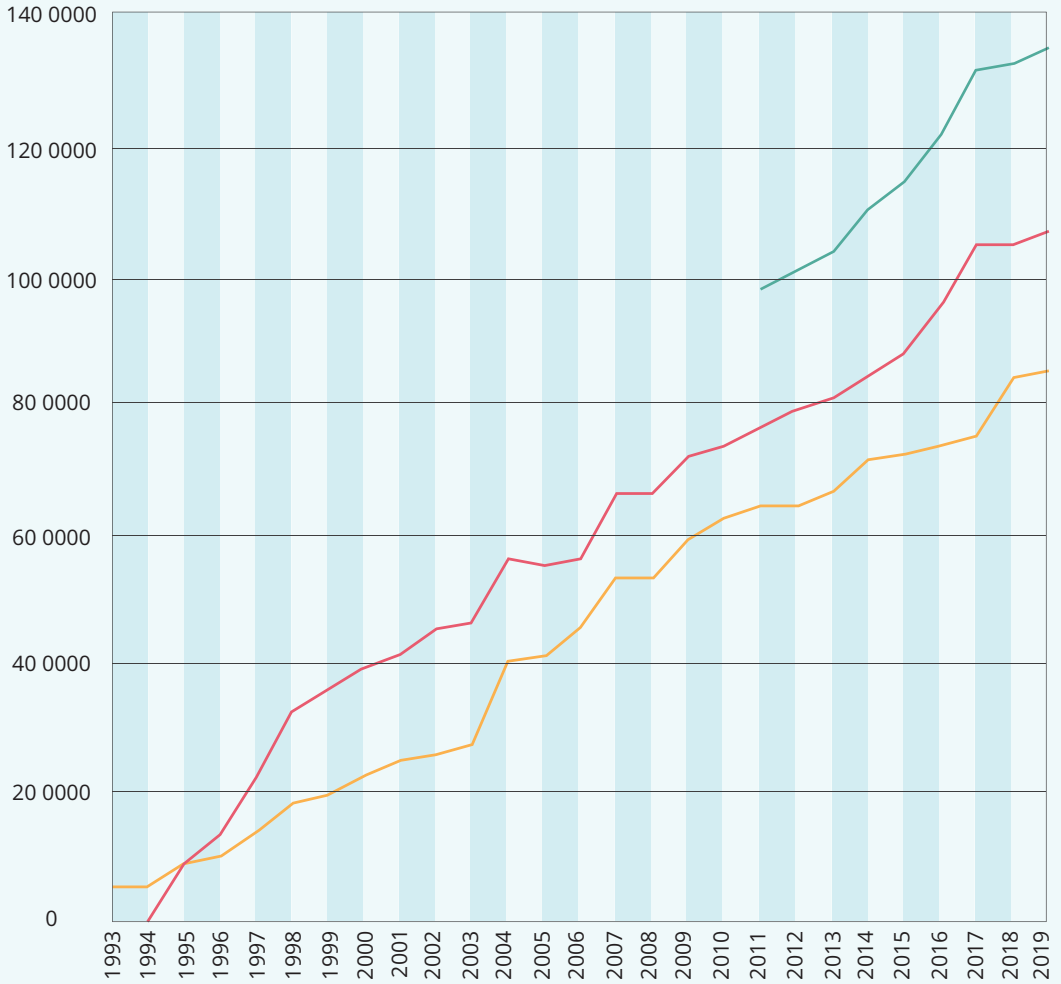
EU:s yttersta randområden och utomeuropeiska länder och territorier omfattar ungefär samma landareal som EU och världens största marina territorier.

EU:s över 150 utomeuropeiska öar hyser mer än 20 procent av världens korallrev och laguner och har en mycket rik biologisk mångfald. Dessa öars ekosystem är emellertid också mycket sårbara för invasiva arter, mänsklig verksamhet och klimatförändringarnas konsekvenser.

[Best-initiativet³⁹](#) – biologisk mångfald och ekosystemtjänster i utomeuropeiska territorier – syftar till att stödja bevarandet av biologisk mångfald och en hållbar användning av ekosystemtjänster i EU:s yttersta randområden och utomeuropeiska länder och territorier. För närvarande stöder Best-projekten bevarandeinsatser i EU:s territorier runt om i världen, från regioner i Amazonas och Västindien till Makaronesien och polartrakterna.

Europas Natura 2000-områden

EU-27 + Storbritannien – Ytan för Natura 2000-områden som utsetts enligt EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv

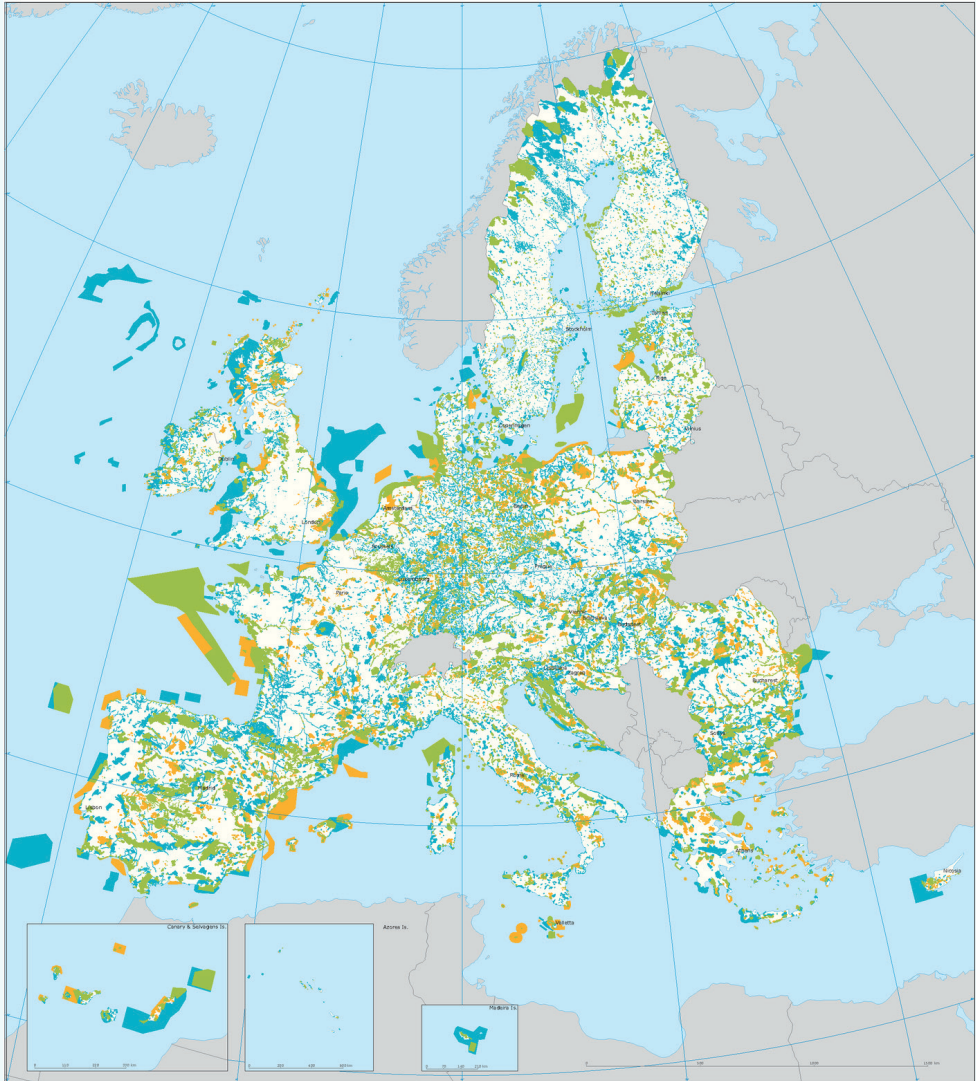

Ytan för Natura 2000 (km²)

- Art- och habitatdirektivet
- Fågeldirektivet
- Båda direktiven

Anmärkning: Sedan 2005 har beräkningen av ytan baserats på rumsliga data. Före 2005 användes tabelldata. Många områden har utsetts enligt både fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Beräkningen av ytan för Natura 2000, som beaktar denna överlappning, har bara funnits tillgänglig sedan 2011.

Källa: Europeiska miljöbyråns indikatorbedömning: Natura 2000-områden som utsetts enligt EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

NATURA 2000 – Europeiska unionen

- Fågeldirektivets områden (SPA)
- Art- och habitatdirektivets områden (pSCI, SCI, SAC)
- Områden – eller delar av områden – som tillhör båda direktiven

Intervju

James Vause
Chefsekonom vid Unep-WCMC

Den biologiska mångfaldens ekonomi: kan miljöräkenskaper bidra till att rädda naturen?

Kan det bidra till skyddet av naturen att vi sätter ett värde på den, eller behöver vi nya förvaltningsmodeller? Hur är handeln kopplad till förlust av biologisk mångfald och ojämlikhet? Vi pratade med James Vause, ledande ekonom vid FN:s miljöprogramms globala skyddsövervakningscenter (Unep-WCMC, United Nations Environment Programme World Conservation Monitoring Centre), som bidrog till Dasgupta-översynen om den biologiska mångfaldens ekonomi, särskilt till kapitlet om handel och biosfär.

Vad skulle det krävas för att hejda förlust av biologisk mångfald – sätta det "rätta" ekonomiska värdet på naturen?

En **tvärgående förståelse** är avgörande för effektiva åtgärder. Detta kan handla om att förstå naturens roll när det gäller att möjliggöra ekonomisk verksamhet, den ekonomiska verksamhetens inverkan på biologisk mångfald, kostnaderna och fördelarna med **politiska alternativ** för att hantera dessa effekter eller bedöma de många fördelarna med investeringar i naturen. Detta är vad vi försöker göra vid Unep-WCMC. Vårt arbete omfattar bland annat skyddade områden, jordbruk, hållbara finanser, turism, handel, infrastruktur och den blå ekonomin.

Vi publicerade nyligen ett [dokument](#)⁴⁰ där vi tittade på den enorma mängd arbete som har producerats under de senaste åren. Allt pekar på behovet av att ta itu med de bakomliggande orsakerna till förlusten av biologisk mångfald utanför

bevarandesektorn. Vi måste ändra vårt sätt att tillgodose mänskliga behov och se till att världsekonomin håller sig inom planetens begränsningar.

Detta kan kräva att **naturens ekonomiska värde** blir mycket mer synligt och försäkra sig om att hänsyn tas till det. Men detta är bara en del av det. Som framhålls i Dasgupta-översynen är en stor del av problemet kopplat till ett **institutionellt misslyckande** – hur vi reglerar ekonomisk och finansiell verksamhet och även hur vi mäter framsteg.

Vad vill du lyfta fram från Dasgupta-översynen?

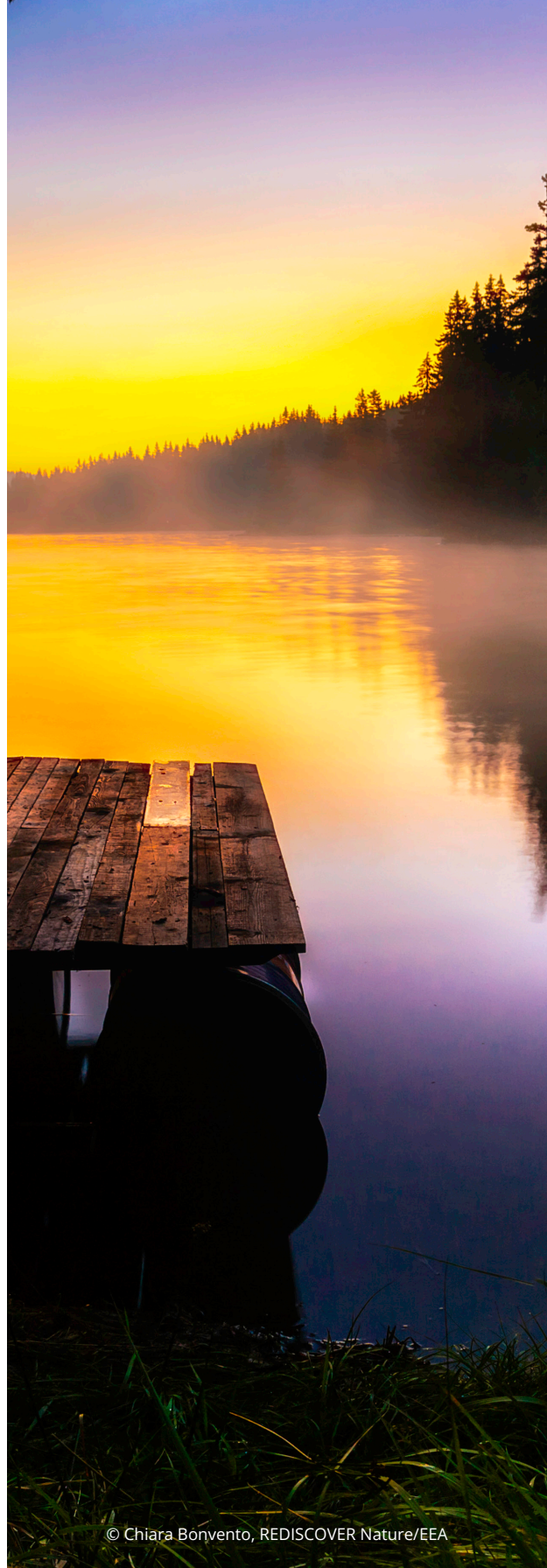
[Dasgupta-översynen](#)⁴¹ skyr inte omfattningen av den utmaning vi står inför. I den framhålls att storskaliga förändringar kommer att krävas om vi ska kunna öka tillgången på naturkapital och minska vår efterfrågan på biosfären. Dessa förändringar måste underbyggas av ambitionsnivåer, samordning och

politisk vilja som är minst lika stora som i Marshallplanen, som lanserades efter andra världskriget. Den visar att vi behöver engagemang både mellan regeringar och över internationella gränser.

Den lyfter fram vikten av **utbildning** och att se till att vi uppskattar **vår plats i naturen**, så att vi är beredda att vidta och upprätthålla de åtgärder vi behöver. Den lyfter också fram individens roll. Vi fattar alla beslut som påverkar naturen, så vi kan vara en del av förändringen. Jag har till exempel nyligen ändrat mina bank- och pensionsupplägg.

Vilken typ av förvaltningsstrukturer behöver vi för att komma till rätta med detta "institutionella misslyckande"?

Med våra partner i Cambridge Conservation Initiative tittar vi på vilken typ av **styrning som krävs** för att förvalta landskap för flerfaldig nytta, bland annat biologisk mångfald. Vi kan se att det finns olika organisationer med olika mandat och intressen, som arbetar inom olika men överlappande administrativa gränser, varav ingen tenderar att motsvara ekologiska gränser. Det kan till och med finnas en internationell dimension, till exempel om det finns internationella handels- och investeringsintressen. Hur väger vi **internationella intressen** mot **lokalfolkningens mål** och nationella mål för biologisk mångfald? Det är en utmaning för förvaltningen.

Enligt Världsekonomiskt forums arbetsprogram [New Nature Economy](#)⁴² är omkring hälften av världens bruttonationalprodukt (BNP) i måttlig eller hög grad beroende av naturen, och detta **beroende** är inte koncentrerat till världens stora jordbruksländer på grund av de **globala handelsförbindelserna**.

Att förändra våra ekonomiers koppling till biologisk mångfald handlar inte bara om att enas om ett bra ramverk för tiden efter 2020 i konventionen om biologisk mångfald, utan också om hur den ska tillämpas av andra internationella institutioner – i detta fall Världshandelsorganisationen. Lyckligtvis har vissa framsteg gjorts där. Till exempel försöker man i avtalet om klimatförändringar, handel och hållbarhet fastställa hur handelsregler kan stödja klimat- och hållbarhetsmål.

Precis som i alla förvaltningsstrukturer är det viktigt att ha en **efterlevnadsmekanism**.

I slutändan beror detta på ländernas och deras ledares åtagande att anslå tillräckliga resurser för att hantera förlusten av biologisk mångfald. Även här finns det en viss uppmuntrande utveckling, såsom den europeiska gröna given och [ledarnas löfte om naturen](#)⁴³ från FN:s toppmöte om biologisk mångfald 2020. Som framgår av Dasgupta-översynen behöver vi dock samordnade åtgärder i en enorm skala.

Vilken typ av social ojämlikhet är kopplad till förlusten av biologisk mångfald?

För det första, det råder **ojämlikhet i effekterna** mellan länderna. Handeln gör det möjligt för oss med platser där

människans fotavtryck överstiger naturens lokala kapacitet att leverera detta fotavtryck. Om man ser på detta globalt, så innebär det att rikare länder genom sin handel driver på förlusten av biologisk mångfald runt om i världen. Om vi kartlägger hur länder presterar på indexet för mänsklig utveckling i förhållande till sina ekologiska fotavtryck, så opererar **endast ett fåtal länder**, med höga indexpoäng för mänsklig utveckling, inom en lika stor andel av världens biokapacitet.

Sedan finns det **skillnader inom samhället**.

Med utgångspunkt från exemplet ovan om handeln, ger det en oroande bild om vi beaktar att fördelarna med handeln inte nödvändigtvis fångas upp av de fattigaste i samhället. Detta beror på att de fattigaste i samhället sannolikt också kommer att bära de största kostnaderna för förlusten av biologisk mångfald i samband med handel, eftersom de är mest beroende av naturen i sitt dagliga liv.

Slutligen finns det **ojämlikhet mellan generationerna**. Efter att nyligen ha läst David Attenboroughs bok *Ett liv på vår planet* skrämmer den generationsöverskridande sidan av saken mig. Vår värld förändras mycket snabbt. I en analys som gjordes inför Dasgupta-översynen av [Natural History Museum \(Naturhistoriska museet\) och Vivid Economics](#)⁴⁴ framhölls också att om vi fördröjer åtgärderna för den biologiska mångfalden med tio år fördubblas kostnaderna för att stabilisera förlusten av biologisk mångfald, och möjligheten att upprätthålla samma nivåer av biologisk mångfald som i dag försvinner. Därför är det också tydligare än någonsin hur **brådskande det är att agera nu**.

Kan FN:s nya system för miljöräkenskaper vara en banbrytande förändring om hur vi värderar naturen?

Dasgupta-översynen tyder på att vi måste gå över till att mäta vårt välstånd som ett mått på ekonomiska framsteg, snarare än vår inkomst eller verksamhetsnivå som fångas upp av BNP. Den föreslår att vi mäter våra framsteg på grundval av **inkluderande välstånd**, vilket inbegriper naturkapital. Denna idé ingår i FN:s nya **system för integrerade miljöräkenskaper – ekosystemräkenskaper** (SEEA EA), eftersom våra ekosystem är en avgörande del av naturkapitalet.

Vi ser redan effekterna av det nya systemet i vårt arbete. SEEA EA:s vägledning har utvidgat räckvidden för uppgifter om biologisk mångfald. I stället för att vara av intresse för miljöministeriet sammanställs och sprids nu uppgifterna av nationella statistikbyråer, vilka sedan

granskas av finans- och ekonomiministerier, som sedan förespråkar strategier för naturskydd, men ur ett socioekonomiskt perspektiv. Det är mycket spännande och lovande.

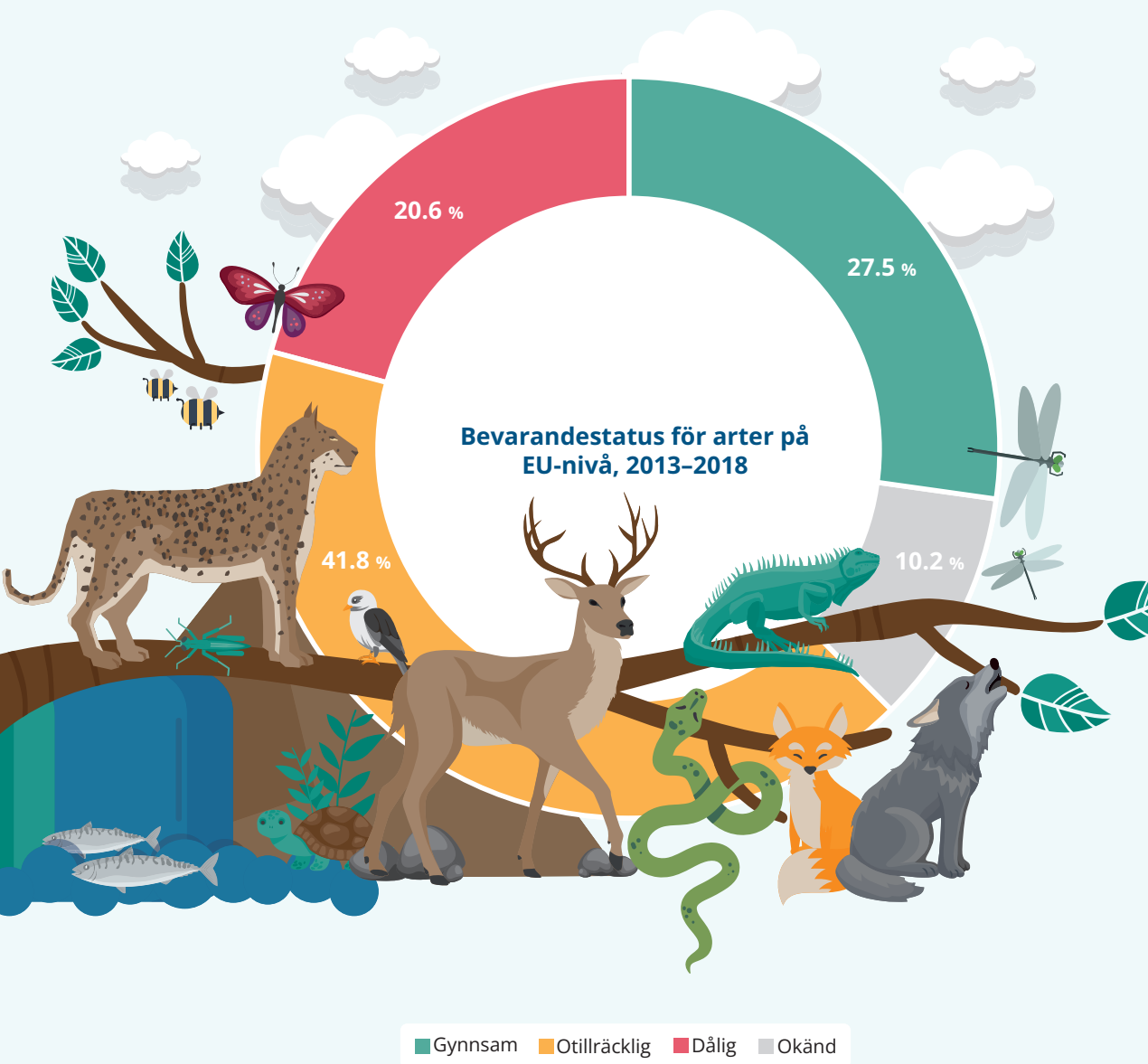
Är du optimistisk över vår förändringsförmåga i att värdera och samspela med naturen?

Jag tror att människor vill ha förändringar och vill ha mer från regeringar än ord. Jag tror också att covid-19 har fungerat lite som en väckarklocka för oss.

Även i Dasgupta-översynen fokuserar man på idén om **socialt inbyggda preferenser**, vilket innebär att en persons vanor och beteende påverkas av andras vanor och beteende. Detta inger hopp om att omfattande beteendeförändringar skulle kunna vara möjliga, och till lägre kostnad än vad vi kan förvänta oss om människor vill anpassa sig. Dagens trend med mer växtdominerade kostvanor skulle kunna vara ett bra exempel.

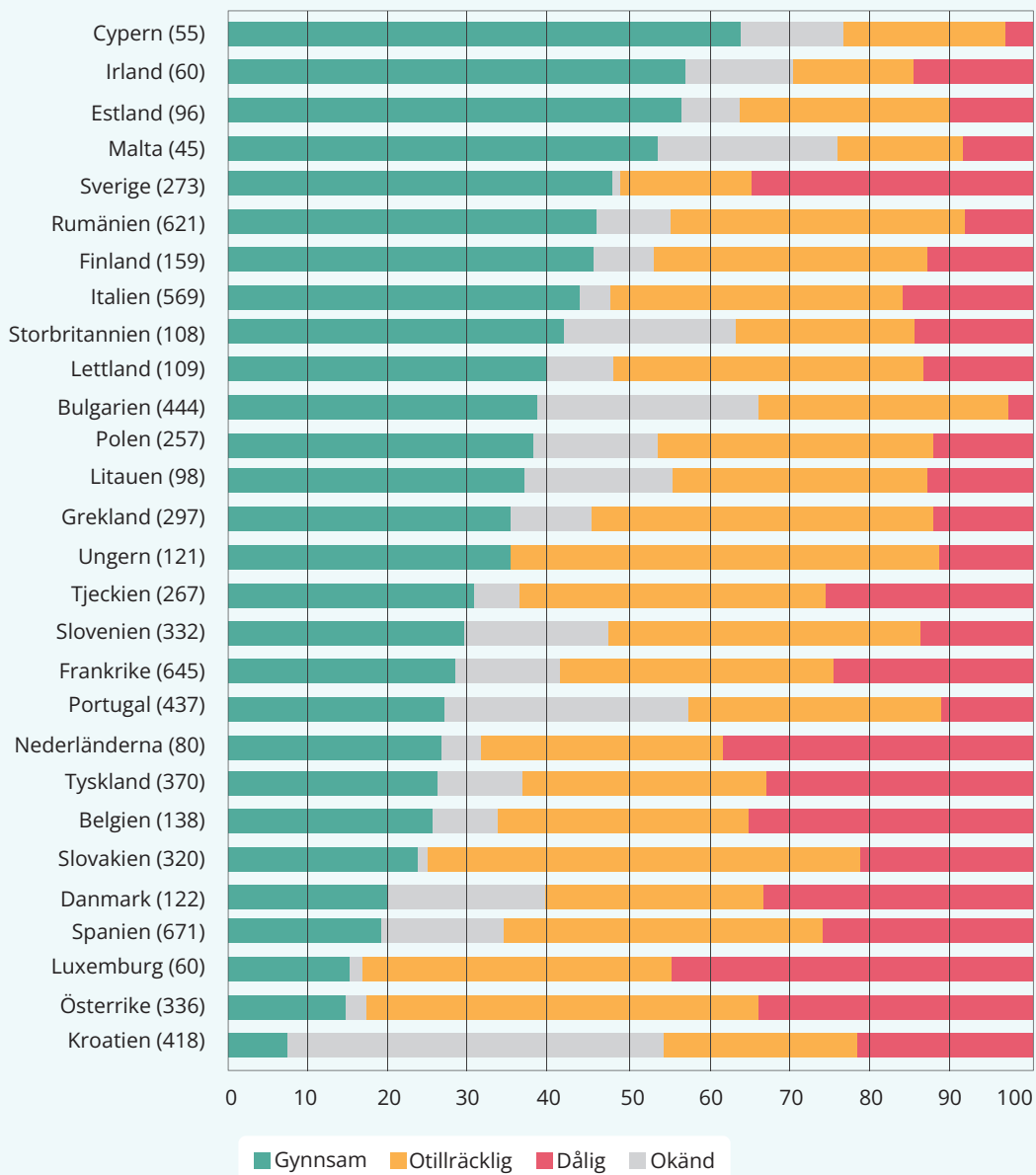
Tillståndet för naturen i Europa: Andra arter

Anmärkning: Statistiken grundas på antalet bedömningar av arter i EU (2 825). För den period som täcks av diagrammet utgjordes EU av EU-27-länderna plus Storbritannien.

Källa: *State of nature in the EU*, Europeiska miljöbyråns rapport nr 10/2020.

Bevarandestatus för arter på medlemsstatsnivå, 2013–2018 (%)

I korthet: EU:s lagstiftning om naturen

EU:s medlemsstater började samordna miljöpolitiken på 1970-talet, och naturen var det första området för EU:s åtgärder. Ända fram till i dag utgör naturvårdsdirektiven – fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet, som först antogs 1979 respektive 1992 – hörnstenarna för EU:s insatser för att skydda och bevara biologisk mångfald.

De två direktiven innebär att många arter och naturtyper omfattas av ett **gemensamt skyddssystem** med **regelbundna övervaknings- och rapporteringskrav**. Den försämring som dokumenteras tack vare dessa direktiv kräver mer omfattande och samordnade åtgärder inom många politikområden i Europa och globalt.

I dag har EU en av världens mest omfattande lagstiftningar för miljö och klimat. Vissa av EU:s lagar gäller **utsläpp av föroreningar eller växthusgaser, föroreningsnivåer** i luft eller vatten eller utsläpp från **särskilda källor**, t.ex. industri eller transporter.

Vissa delar av EU:s naturvårdslagstiftning, t.ex. **EU-initiativet för pollinerande insekter**⁴⁵, kräver riktade åtgärder. Andra direktiv spelar en central roll när det gäller att skydda naturen genom ekosystembaserad förvaltning, särskilt **vattendirektivet**⁴⁶ och **havsmiljödirektivet**⁴⁷. Enligt vattendirektivet ska medlemsstaterna uppnå "god status" för alla vattenförekomster (sjöar, floder och grundvatten) genom hållbar och samordnad förvaltning av hela **avrinningsområden**.

På samma sätt kräver havsmiljödirektivet en god miljöstatus i den **marina miljön** för att ta itu med påverkan och föroreningar. Naturrelaterad lagstiftning stöds bland annat av lagstiftningen om **cirkulär ekonomi** som syftar till att minska avfall och föroreningsrisker, till exempel genom bättre avfallshantering, förbättrad ekodesign och begränsning av engångsplast.

Dessa lagar hjälper EU:s medlemsstater att få renare luft, en övergång till renare energi, minskade utsläpp av växthusgaser och en allt större andel av deras land- och havsområden under skydd, bland annat genom **Natura 2000-nätverket**⁴⁸. EU:s **gröna infrastruktur** länkar samman allt fler naturområden, vilket gör det möjligt för vilda djur och växter att röra sig mellan dem. Städerna planerar gröna och blå områden som ett sätt att förbereda sig för klimatförändringarnas effekter och bidra till att bevara biologisk mångfald.

Den europeiska gröna given⁴⁹ beskriver EU:s långsiktiga ambition att bli den första klimatneutrala kontinenten med en hållbar ekonomi senast 2050 och genomförs med hjälp av viktiga politiska instrument såsom EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030⁵⁰, strategin från jord till bord⁵¹, EU:s strategi för klimatanpassning⁵² och EU:s nya skogsstrategi för 2030⁵³. Den stöds också av andra instrument, däribland handlingsplanen för den cirkulära ekonomin⁵⁴, kemikaliestrategin⁵⁵ och handlingsplanen för nollutsläpp⁵⁶.

För att minska påverkan på naturen, hejda förlusten och återställa den biologiska mångfalden måste Europa agera på alla fronter, **omvandla sina energi-, livsmedels- och mobilitetssystem**, och göra detta tillsammans med globala partner.

Europeiska miljöbyråns informationssystem om naturen

Bise – Europeiska informationssystemet för biologisk mångfald⁵⁷: den viktigaste data- och informationskällan om biologisk mångfald i Europa.

Fise – Skogsinformationssystemet för Europa⁵⁸: en kontaktpunkt för utbyte av information med skogsexperter om Europas skogsmiljö, dess tillstånd och utveckling.

Wise – Vatteninformationssystemet för Europa⁵⁹: den europeiska informationsportalen för vattenfrågor. Dess innehåll avser både sötvattens- och marina miljöer.

Referenser

- 1 <https://www.eea.europa.eu/highlights/latest-evaluation-shows-europes-nature>
- 2 <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/bees/summary.htm>
- 3 <https://www.eea.europa.eu/publications/marine-messages-2>
- 4 https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm
- 5 https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en
- 6 <https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation>
- 7 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- 8 <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>
- 9 <https://www.eea.europa.eu/soer/2020>
- 10 <https://ipbes.net/global-assessment>
- 11 <https://royalsocietypublishing.org/doi/pdf/10.1098/rstb.2001.0888>
- 12 <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/abundance-and-distribution-of-selected-species-9/assessment>
- 13 <http://www.pecbms.info>
- 14 <http://www.eurobirdportal.org>
- 15 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Farms_and_farmland_in_the_European_Union_-_statistics#Farmland_in_2016
- 16 <https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020>
- 17 https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020/chapter-01_soer2020-assessing-the-global/view
- 18 <https://ipbes.net/global-assessment>
- 19 <https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020>
- 20 <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0006320718313636?via%3Dihub>
- 21 <https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020>
- 22 <https://www.eea.europa.eu/publications/european-forest-ecosystems>
- 23 <https://britishbirds.co.uk/content/bird-hunting-europe>
- 24 <https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020>
- 25 <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu>

- 26 https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm
- 27 https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm
- 28 https://ec.europa.eu/environment/strategy_en
- 29 <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/green-infrastructure/building-a-coherent-trans-european>
- 30 <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>
- 31 <https://www.eea.europa.eu/themes/water/european-waters/water-use-and-environmental-pressures/tracking-barriers-and-their-impacts>
- 32 <https://damremoval.eu>
- 33 <https://rewildingeurope.com>
- 34 <https://rewildingeurope.com/news/romania-s-largest-free-roaming-bison-population-boosted-by-eight-more-animals>
- 35 <https://rewilding-rhodopes.com/life-vultures>
- 36 <https://www.eea.europa.eu/soer>
- 37 https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en
- 38 https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en
- 39 https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/best/index_en.htm
- 40 <https://www.cbd.int/doc/c/efa7/5799/4ad1beaca7872b7686276d9b/rm-information-uneq-wcmc-en.pdf>
- 41 <https://www.gov.uk/government/collections/the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>
- 42 <https://www.weforum.org/reports/new-nature-economy-report-series>
- 43 <https://www.leaderspledgefornature.org>
- 44 <https://www.nhm.ac.uk/press-office/press-releases/delaying-action-on-biodiversity-by-just-10-years-will-be-twice-a.html>
- 45 <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/pollinators>
- 46 https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html
- 47 https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/oceans-and-seas/eu-marine-strategy-framework-directive_en
- 48 https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm
- 49 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- 50 https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_en
- 51 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/farm-fork_en

- 52 https://ec.europa.eu/clima/eu-action/adaptation-climate-change_en
- 53 https://ec.europa.eu/environment/strategy/forest-strategy_en
- 54 https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/first-circular-economy-action-plan_en
- 55 https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en
- 56 https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en
- 57 <https://biodiversity.europa.eu>
- 58 <https://forest.eea.europa.eu/about>
- 59 <https://water.europa.eu>

Europeiska miljöbyråns miljösignaler 2021

Europas natur

Varför behöver vi få till avgörande åtgärder nu för att skydda naturen? Vad är det som står på spel, och hur kan vi hantera krisen kring biologisk mångfald? Europeiska miljöbyråns (EEA) miljösignaler är en årlig, lättläst rapport som består av en serie korta artiklar om viktiga miljö- och klimatfrågor. Tidigare utgåvor av rapporten har behandlat nollförorenning (2020), mark och jord (2019), vatten (2018) och energi (2017).

European Environment Agency

Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Denmark

Tfn: +45 33 36 71 00

Webbplats: eea.europa.eu/signals

Vid frågor: eea.europa.eu/enquiries

Europeiska unionens
publikationsbyrå

Europeiska miljöbyrån

